ОЗАРБАЙЖОН ПАХТАКОРЛАРИ ОБЛАСТИМИЗ ДАЛАЛАРИДА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 142 (3370). | Жума, 22 июль 1966 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ДАСТЛАБКИ ТААССУРОТЛАР

Мусобақадош Озарбайжон пахтакорлари ўзаро текшириш бригадаси аъзоларининг бир группаси областимизга келди. Кеча бригада аъзоларини Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ М. А. Абдураззақов қабул қилди. Ўртоқ М. Абдураззақов зилзиладан зарар кўрган Тошкент аҳолисига ёрдам бераётган қардош Озарбайжонликларга чин қалбдан ташаккур айтди.

Кейин ўртоқ М. Абдураззоқов мусобақадошларга областимиз меҳнаткашларининг ҳаёти ва иши ҳақида гапириб берди. Ўша куни мусобақадошлар Оққўрғон районида бўлишди, пахтакорларнинг беш йиллик план топшириқларини қандай бажараётганликлари билган қизиқдилар.

Район меҳнаткашлари мамлакатга бу йил 70 минг тонна пахта етиштириб бериш учун астойдил курашаяптилар. Улар ўтган ойлар ичида астойдил меҳнат қилишди. Ҳар туп кўчатда кўпроқ ҳосил тўпланяпти. Кўп хўжаликларда ғўзалар талабига қараб, вақтида қондириб суғориб турилди. Меҳнат зое кетмади. Ҳозирнинг ўзида ҳар туп ғўзада ўртача 3—4 тадан кўсак бор. Кунлар ўтиши билан гул ва кўсаклар сони кўпаймоқда.

Оққўрғонликлар эришилган ютуқлар билан кифояланиб қолишмаяпти. Ҳосилга-ҳосил қўшишиб, июль охиригача ҳар туп ғўзада 7—8 тадан бўлиқ кўсак етиштириш учун курашяптилар. Димитров номли, «Озод», Ҳамид Олимжон номли ва бошқа пешқадам колхозларда ҳосил тўплаш айниқса яхши кетяпти. Кўпгина хўжаликларда ғўзаларни чеканка қилишга киришдилар. Ҳозир районда 4 минг гектарга яқин ғўза чеканкадан чиқарилди. Бу ишда қўл кучидан ва машинадан фойдаланилмоқда.

Район хўжаликларида ғўза парвариши йиғим-теримга тайёргарлик кўриш билан боғлаб олиб борилмоқда. Пахтакорлар терим агрегатларини тезроқ ремонтдан чиқариб қўйиш ва бу йил ҳосилнинг 70—75 процентини машиналар ёрдами билан йиғиштириб олишга ҳаракат қиляптилар.

Озарбайжонликлар «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози далаларида бўлишиб, машинабоп қилиб ўстирилаётган ғўзаларни кўздан кечиришди.

Ўзаро текшириш комиссиясининг аъзоси, Агдам район қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши бошқармасининг бошлиғи Ёқуб Алиш ўғли Аҳмедов совхозда машина билан чеканка қилиш қандай йўлга қўйилганлиги билан қизиқди. Маълум бўлишича, совхозда 4 минг гектардан энди1 минг гектаригина чеканка қилиб бўлинган. Агар совхоз маъмурияти чеканка қилишни уюшқоқлик билан ўтказганда кунига 300 гектар ердаги ғўзани бемалол чеканкадан чиқариш мумкин эди. Текширишда шу нарса ҳам маълум бўлдики, айрим механизаторлар машинанинг ишчи органларини яхши ўрнатишмаган. Натижада ҳосил шохлари шикастланаяпти.

— Агар деди ўртоқ Е. Ахмедов, — машинада чеканка қилишда ишнинг сифатига аҳамият берилмаса, ҳар гектар ерда 3—5 центнер ҳосилни йўқотиб қўйиш ҳеч гап эмас.

Мусобақадошлар, совхознинг ўртоқ Ж. Токов бошқарувчи бўлган бўлимида ғўзалар бир текисда суғорилмаётганлиги, баъзи жойлар кўллатиб юборилгачлигини аниқлашди. Шу билан бирга, ғўзаларни бегона ўтдан тозалашга эътибор сусайиб кетганлигини қайд қилдилар.

Қосим Исмоиловский районидаги «Озарбайжон» колхози комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хавая Қурбонова ўзи раҳбарлик қилаётган бригадада чеканка қилиш тугалланай, деб қолганлигини айтди.

Озарбайжонлик пахтакорлар райондаги Димитров номли, «Озод», Ленин номли ва бошқа хўжаликларнинг пахтазорларида ҳам бўлишди. Улар ҳамма ерда чеканка қилиш ишларини жадаллаштириб юбориш зарурлигини айтдилар.

Мусобақадошлар бир қатор бригада ва звеноларда кўллатиб суғорилаётганлигини ва ғўзанинг ғовлаб кетаётганлигини аниқладилар ва тегишли маслаҳатлар бердилар.

Оққўрғонликлар мусобақадошларнинг қимматли маслаҳатларидан мамнун бўлишди. Шу билан бирга, қатор ораларига ишлов беришда улар томонидан аниқланган камчиликларни тезда тугатиш юзасидан барча чораларни кўражаклари ҳақида мусобақадошларни ишонтирдилар.

М. ҒОЗИЕВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ҲОСИЛНИНГ 95 ПРОЦЕНТИНИ МАШИНАДА ТЕРАМИЗ

Абдубашор УСМОНОВ,

Бекободдаги Ленин номли колхознинг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

• • •

Мирзачўлни қуёшли диёримизнинг боғбўстонига айлантириш йўлида олиб борилаётган улкан курашга ўз муносиб ҳиссасини қўшмоқ учун гўзал Фарғона водийсидан Мирзачўлга келган Мамажон Дадажоновнинг республикадаги барча механизаторларга ёзган хати ҳаммамизнинг дилимиздаги гап бўлди. У бизни пахта далаларида чинакам жасорат намуналарини кўрсатиб ишлашга, қудратли терим машиналаридан янада самаралироқ фойдаланишга чақирди.

Мана, икки-уч йилдирки, бизнинг колхозимизда ҳам кескин бурилиш бошланди. Деҳқончилик маданиятини яхшилаш, тупроқнинг ҳосилдорлигини ошириш, пахтачиликда деҳқоннинг энг яқин дўсти бўлган техникани тўла қувват билан ишга солиш натижасида илғор хўжаликлар сафидан ўрин эгаллашга эришдик. Ўтган йили шу қудратли техника ёрдами билан 100 минг кубометрга яқин тупроқ ишлари бажарилди. Эски коллекторлар, зовурлар тозаланди. Ерларимиз шўр, сизот сувларидан халос этилди. Шу техника ёрдамида бир неча юз гектар паст-баланд майдонлар кафтдек текисланиб, терим вақтида машина равон юра оладиган ҳолга келтирилди.

Шундай қилиб, колхозимиз аъзолари икки томонлама ютуққа эга бўлдилар. Биринчидан, гектаридан олинган ҳосил 1964 йилга нисбатан 3—4 центнерга кўпайди. Иккинчидан, далаларда 62 та «зангори кема» ишлаб, етиштирилган ялпи ҳосилнинг 60 процентдан ортиқроғини шу машиналар ёрдамида териб олдик.

Техника мўл ҳосил етиштиришда бизнинг қудратли таянчимиз бўлиши билан бирга, шу ҳосилни тез ва соз йиғиб-териб олиб давлат планини, зиммага олинган социалистик мажбуриятни жуда қисқа муддатда ошириб бажаришимизда қанотимиз бўлмоқда, мададкоримиз бўлмоқда. Буни ўз звеномиз мисолида сўзлаб бермоқчиман.

Ўтган йили 56 гектар ернинг ҳар гектаридан 37 центнердан ҳосил кўтардик. Шу ҳосилнинг 85 проценти машиналар билан терилди. Унинг шарофати билан биз йиллик планни бор-йўғи тўққиз иш кунида бажариб, эл-юртга ёруғ юз билан рапорт бердик. Бир центнер пахта етиштириш учун 13 сўм 40 тийиндан сарфланди. Бу ўз навбатида бир неча минг сўмлаб маблағни тежаб қолиш, звено аъзоларига эса, мўмай даромад тақсимлаш имкониятини берди. Фақат бизнинг звеномизда эмас, хўжалигимиздаги мусобақадошларимизнинг деярли ҳаммасида ҳам ана шундай қувончли натижага эришилди.

Эндиликда мана шу энг тўғри йўлдан дадил қадам ташлаб бормоқдамиз. Йил бошиданоқ икки минг гектардан ортиқ ерда етиштираётган ҳосилимизнинг қарийб 70—75 процентини машиналар ёрдамида териб олишни планлаштирганмиз.

Тўғри, бу ўз-ўзидан бўладиган иш эмас. Биз учун шарафли, шу билан бирга, синов бўлган бу ишнинг уддасидан чиқиш учун йил бошиданоқ ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўриш керак эди. Даставвал колхозимиз деҳқонлари барча майдонларда нормал қалинликда кўчат бўлишини таъминлаш, ҳар туп кўчатни серҳосил қилиб ўстириш ва кўсакларнинг эрта очилишини таъминлаш чораларини кўра бошладилар. Алмашлаб экишни йўлга қўйдик. 120 гектар бедапоя пахтазорга айлантирилди. Бир неча ўн минг сўмлик мелиорация ишлари бажарилиб, коллектор ва ариқлар тозаланди. Ўтган йили кузда ҳар гектар ерга 300—350 килограммдан суперфосфат солиб, ерлар ҳали музламасдан эрта кузда юз фоиз шудгорлаб олдик. Илгариги икки томондан сув келиб, ҳалқоп бўлиб қоладиган ерлар қайта капитал планировка қилинди. Шу ерларга икки минг тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит солдик. Амалга оширилган ана шу тадбирлар мана энди ўзининг қувончли натижаларини кўрсатиб турибди. Ҳар гектар ерда ўтган йилгига қараганда беш-олти минг тупдан ортиқ кўчат бор. Ғўзанинг ривожи, тўплаётган ҳосили ҳам илгариги йилларга қараганда анча яхши.

Эндиги вазифамиз: ана шу кўмизда синаб кўрмоқдамиз. Энди ҳамма гап шундаки, ўртоқ Дадажонов айтганидек, шу машиналардан соз фойдаланиш, уни билиб ишлатиш учун энг зарури механик-ҳайдовчи кадрлар тайёрлашга, уларнинг малакасини оширишга жиддий эътибор беришимиз керак. Колхозимизда ана шундай қилинмоқда. «Зангори кема»га ихлос қўйган ўнлаб механик-ҳайдовчиларимиз машина теримини уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида ҳозирдан ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Ўқиб, ўрганиб малакаларини оширмоқдалар.

Энди ўз звеномиз тўғрисида шуни айтмоқчиман. Бу йил гектаридан 40 центнердан хирмон кўтариш аҳдимиз бор. Ҳар туп кўчатда етиштираётган ҳосилимиз шунга яраша. Ҳозирнинг ўзидаёқ 16—17 тадан ҳосил шохи, 3—4 тадан бўлуқ кўсакка эгамиз. Июль, август ойлари зарбдор ойлар. Шу ойлар ичи ғўза парваришини соз ўтказиб, шоналарни гулга, гулларни тўқ кўсакларга айлантириш учун курашяпмиз. Тупроқ майин сақланяпти, моврутида сув таралипти, минерал озуқани бериб бўлдик, деб қараб турганимиз йўқ. Лозим топилган ерларга маҳаллий ўғит бераяпмиз, қўй қийидан шарбат оқизяпмиз. Яқин кунларда чеканка бошланади. **Машина теримига тайёргарчилигимиз яхши. 95 процент пахтани «зангори кема» ёрдамида териб оламиз. Ўтган йилгидек тўққиз иш кунида эмас, етти иш кунида маррага етамиз. Мен ўзим ўтган йили 112 тонна пахта терган эдим. Бу йилги мўлжалим 150 тоннадан ортиқ.**

Колхозимизда ўтган йили йиллик планни бор-йўғи ўн-ўн бир иш кунида бажарган звенолар оз эмас. Улар ҳам машина терими шарофати туфайли ана шундай ютуқни қўлга киритган эдилар. Тожибой Тўғизбоев, Ҳошим Раззоқов, Шеромон Сидиқалиев ўртоқлар бошлиқ звенолар бу йил гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш, пахтанинг 80—90 процентини машиналар ёрдамида териб олиб, йиллик планни 8—9 иш кунида бажариш учун кураш олиб бормоқдалар.

Яқинда район партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Бу пленумда гектаридан олинадиган ҳосилни кўпайтириш, машина теримига эътиборни кучайтириш, шу йўл билан пахта тайёрлаш давлат планини биринчилар қатори бажарилишини таъминлаш тўғрисида маслаҳатлашиб олинди. Ана шу маслаҳат асосида иш юритиб, олдимизга қўйилган катта ва шарафли вазифани тўла уддасидан чиқамиз.

Ўртоқ Мамажон Дадажонов! Сиз айтганингиздек, колхозимизда ҳар бир машина учун белгиланган нормани бажармаган, республикамизда бу йил 1 миллион 175 минг тонна пахтани «зангори кема» бункерларидан тўкиш учун курашга муносиб ҳисса қўшмаган бирорта механик-ҳайдовчи қолмайди. Партиямизнинг XXIII съезди бўлиб ўтган муборак йилимиз, шонли беш йиллигимизнинг биринчи йили зангори кемаларда кўплаб пахта терилган, машина теримида жуда катта қадам қўйилган йил бўлади.

МАМАЖОН ДАДАЖОНОВ ЧАҚИРИҒИГА ҚЎШИЛИБ

Ҳар туп кўчатларни йиғим-теримгача тўла сақлаб қолиш, машинабоп қилиб ўстириш, ҳаммадан муҳими ҳосилнинг эрта пишиб етилишини таъминлашдан иборат. Колхозимиздаги комплекс механизациялашган барча звеноларда мана шунга эътибор берилмоқда.

Биз колхозимиз бўйича етиштирилган ҳосилнинг 70—75 процентини машина билан терамиз, дедик. Хўш, бунга қандай асосларимиз бор? Мана шу тўғрида уч-тўрт оғиз гапириб ўтмоқчиман. Бу йил барча майдонларга ўтган йилгига нисбатан 8—10 кун илгари чигит қадаб бўлдик. Ернинг ўз намига ундириб олдик. Бекобод шароитида дуч келган об-ҳаво қийинчиликларини катта жасорат билан енгган деҳқонларимиз ғўзанинг соғлом ва бир текис ривожланишини таъминладилар. Ўтган йили чеканка бироз кечикиброқ бошланган эди. Бу йил чеканкани ҳам беш-олти кун эрта бошлаймиз. Ўтган йили ғўза баргларини тўктириш учун дори сепишни 8 сентябрда бошлаган эдик. Бу йил 3 — 5 сентябрда бошламоқчимиз. Ўтган йили пахта далаларида 60 та «зангори кема» ишлаган эди. Бу йил эса уларнинг сони 68 тага етказилди. Ана шу техника яхши сақланмоқда. Кўпчилик қисми эса теримга шай турибди.

Мана шуларнинг ҳаммаси бизга машина терими юзасидан зиммага олган мажбуриятимизни сўтиғи билан бажариш имкониятини беради. Ўтган йили колхоз бўйича йиллик планни 33 иш кунида бажарган бўлсак, бу йил мададкор машиналаримизни тўла ишга солиб, улардан унумли фойдаланиб, маррага ўтган йилгидан ҳеч бўлмаганда 5—6 кун илгари етиб келамиз.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони касбдошимиз, дўстимиз Мамажон Дадажонов ўз хатида **«Бизга ишониб топшириб қўйилган машиналар бебаҳо. Булар дунёдаги барча машиналардан яхшироқ, афзалроқ теради»**, деб жуда ақлли гапирибди. Буни ўз тажрибамизда синаб кўрмоқдамиз.

Суратда: Озарбайжонли дўстларимиз «ЎзССР беш йиллиги» совхози пахта далаларини кўздан кечирмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

А. Н. КОСИГИН МАРОКАШ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ М. ШЕРКАУИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 21 июлда Марокаш қироллиги ташқи ишлар министри М. Шеркауини қабул қилди ва у билан суҳбатлашди. Суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатда совет томонидан СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико ва СССР Ташқи ишлар министрлиги 1-Африка бўлимининг мудири А. А. Шведов, Марокаш томонидан Марокашнинг СССРдаги элчиси А. Элфасси қатнашдилар.

(ТАСС).

САМИМИЙ ҲАМДАРДЛИК

Непалнинг бошига табиий офат тушиб, мамлакатнинг Ғарбий районларида зилзила бўлганлиги муносабати билан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Непал короли Махендра номига телеграмма юбориб, Совет халқи номидан Непал халқи ва ҳукуматига самимий ҳамдардлик изҳор қилди. Телеграммада зилзила натижасида ҳалок бўлган ва зарар кўрган кишиларнинг оилаларига чуқур таъзия билдирилади ва ҳамдардлик изҳор қилинади.

(ТАСС).

«КОСМОС—125» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

1966 йил 20 июлда Совет Иттифоқида ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос — 125» учирилди.

Йўлдош ичига, ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош мўлжалга яқин қуйидаги параметрлари билан доирасимон орбитага чиқарилди:

— Бошланғич айланиш даври 89,5 минут.

— Ер сатҳидан узоқлашуви қарийб 250 километр.

Орбитанинг оғиши 65 градус.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари 19,735 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик, орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радиосистема, приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни ерга юбориб турувчи радиотелеметрик система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координация — ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

ҒАЛЛАКОРЛАР ҒАЛАБАСИ

Ғалла ўрим-йиғим карвонини областда ўрта чирчиқликлар бошлаб берган эдилар. Ана шу суръат район ғаллакорлари томонидан то сўнгги кунларгача ҳам сусайтирилмади. Давлат омборларига ғалла ортган карвонлар эртадан то кечгача тўхтовсиз келиб турди. Колхозлар совхозлар ғалла тайёрлаш юзасидан зиммага олинган социалистик мажбуриятни бажарганлиги ҳақида ғалаба рапорти бериб турдилар.

Комбайнчилар, шоферлар ва бошқа ғаллакорларнинг фидокорона меҳнати ажойиб самара билан якунланди. Кеча Ўрта Чирчиқ районидан телеграмма олдик. Унда район ғаллакорлари пландаги 5120 тонна ўрнига 11.800 тонна дон сотиб ғалла тайёрлаш планини 200 процентдан ҳам ошириб бажарганликлари тўғрисида ёзганлар.

Шу кунларда қолган ғаллани тез ва сира нобуд қилмай йиғиштириб олиб, уруғлик фондини тўла жамғариб қўйиш, давлатга яна қўшимча равишда ғалла сотиш учун курашаётган ўрта чирчиқликлар халқимиз дастурхонини тўкин-сочин қилиш ҳаракатидалар.

Районда ана шундай катта кўрсаткичга эришишда 1-«Оҳангарон» совхози ғаллакорлари айниқса самарали ҳисса қўшдилар. Тошкент наслчилик «Ғаллақудуқ» совхозларининг меҳнатсевар кишилари ҳам давлат омборларини ғаллага кўпроқ тўлдириш учун фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Йиллик ғалла тайёрлаш планини 200 процентдан ошириб адо этган ва шу кунларда давлатга ғалла сотишни давом эттираётган ўрта чирчиқликларга офарин!

ҒАЛЛАНИ ТЕЗДА ЙИҒИБ ОЛАЙЛИК

Республикамиз ғаллакорлари КПСС XXIII съезди ва партиямиз Марказий Комитетининг март ҳамда май Пленумлари қарорларини амалга ошириш учун курашиб катта зафар қучдилар. Давлатга ғалла сотиш йиллик плани муддатидан илгари ошиғи билан бажарилди. Бу улкан ишда пойтахт областимиз ғаллакорларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Улар шу кунгача давлатга 36 минг тоннадан ортиқ дон сотдилар ва планни 145 процентдан ошириб бажардилар.

Ғаллакорларимиз бу муваффақиятга партия ва ҳукуматимизнинг катта ёрдами, фидокорона меҳнат, ғайрат ва шижоат туфайли эришдилар. Доннинг харид нархи оширилганлиги ва пландан ташқари топширилган дон учун қўшимча ҳақ тўланиши, ҳосил ўрим-йиғимида банд бўлган комбайнчилар, тракторчилар ва шоферларни моддий рағбатлантириш ана шундай катта ғалабага эришишда ғоят муҳим омил бўлди.

Областимизнинг илғор ғаллакор хўжаликлари планни бажарганларидан сўнг ҳам суръатни ҳеч бўшаштирмай етиштирилган ҳосилни қисқа муддатларда ўриб-йиғиб олиш ва давлатга қўшимча равишда ғалла сотиш учун бутун имкониятлардан фойдаланмоқдалар. Бу соҳада Ўрта Чирчиқ районн колхозлари ва совхозларининг юксак олижаноблиги, ажойиб ташаббуслари мақтовга сазовордир. Бу район пландаги 5120 тонна ўрнига давлатга 11700 тонна ғалла топшириб, йиллик планни икки ҳисса ошириб бажарди. 1-«Оҳангарон», 7-совхоз, «Полярная звезда», «Ленинский путь» колхозлари ва бошқа хўжаликлар ғалла ўрим-йиғимини қисқа муддатларда тугалладилар. Бу колхоз ва совхозларда уруғлик фонди, чорвачилик учун керакли ем жамғариб бўлингач, ортиқча ғалла давлатга сотилмоқда.

Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» колхози дон ҳосилини ошириш ва ўрим-йиғимни қисқа муддатларда тугатиш юзасидан яхши ташаббус бошлаган эди. Уларнинг ҳаракати ҳамма ерда кенг қулоч ёйди. Ташаббускорлар ишда намуна кўрсатиб йиллик планни биринчи бўлиб бажардилар ва пландан ташқари кўп миқдорда ғалла сотдилар. Областимизнинг бошқа районларида ҳам илғор хўжаликлар давлат манфаатини, халқ манфаатини юксак қўйиб, Ватан омборларига ғалла топширишни қизғин давом эттирмоқдалар. 7-совхоз (директори ўртоқ Аъзамхўжаев) давлатга дон топшириш ҳақида шартнома тузмаган бўлса ҳам ўз эҳтиёжларидан ортиқча ғаллани топширмоқдалар.

Мамлакатимизнинг, жумладан республикамизнинг айрим жойларида қурғоқчилик туфайли ҳосил кам бўлди. Бундай шароитда давлат ва халқ манфаатини кўзлаб оқилона иш тутиш, юксак партиявийлик кўрсатиш, ғалла бойлигимизни ошириш йўлида фидокорона ишлаш талаб этилади. Афсуски баъзи район, колхоз ва совхоз раҳбарларида ана шундай фазилат етишмаяпти. Юқори Чирчиқ районн давлат планини ошиғи билан бажарди. Айрим колхоз ва совхозлар пландан ташқари мингларча центнер ғалла сотдилар. Лекин бу райондаги аҳвол шу нарсани кўрсатмоқдаки, даладаги ҳосил нобуд қилинмай йиғиб-териб олинса, яна бир неча минг центнер дон топшириш мумкин. Район партия комитети, район ижроия комитети ва ишлаб чиқариш бошқармасининг раҳбарлари колхоз ва совхозларнинг раислари ва директорлари, активлар ва кадрларга қаттиқ талабчан бўлмаганликлари натижасида маҳаллий манфаатни давлат манфаатидан устун қўйиш сингари нотўғри ҳаракатлар юз бермоқда. 12-совхоз (директори ўртоқ Йўлдошев) катта майдонда дон етиштиради. Бу йил совхозда ҳосил мўл бўлди. Керакли эҳтиёжлар учун тегишли дон жамғарилди. Ҳали йиғиштириб олинмаган ҳосил кўп. Афсуски, ўртоқ Йўлдошев ортиқча ҳосилни давлатга топшириш ҳақида мутлақо қайғирмаяпти. Юқори партия органларининг кўрсатмаларидан сўнггина у нотўғри иш тутаётганини, хатога йўл қўяётганини тушунди. Область партия комитети Йўлдошевнинг коммунистга хос бўлмаган бу ҳаракатини қаттиқ қоралади.

Биргина Юқори Чирчиқда эмас, бошқа районларда ҳам пландан ташқари ғалла сотиш учун катта имкониятлар бор. Область қишлоқ хўжалик бошқармаси, совхозлар трестлари, уларнинг раҳбар ходимлари бу муҳим сиёсий ва хўжалик вазифага жиддий эътибор беришлари, жойларда ғалла ўриш, янчиш, ташиш ва давлатга топшириш ишларини пухта уюштиришлари, йўл қўйилган камчиликларни қисқа вақтда тугатишлари лозим.

Ғалла ўрим-йиғими вақт кутиб турмайди. Етиштирилган донни қисқа муддатларда ўриб-йиғиб олиш, бунинг учун бутун техника ва имкониятларни ишга солиш керак. Давлатга пландан ташқари дон топшираётган хўжаликларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлайлик. Далаларда ҳали ўриб олинмаган дон анчагина бор. Шунингдек суғориладиган ерларда турли хил бошоқли экинлар ҳосили етишмоқда. Колхоз ва совхозларнинг ишчи кучлари, техника воситаларини ишга солиб, бойлигимиз, Ватан куч-қудрати бўлган донимизнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай тезда йиғиб-териб олайлик. Келгуси йил ҳосили учун ҳозирдан пухта замин яратайлик!

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЮКСАЛТИРИШ ПРОГРАММАСИ

Қишлоқ хўжалиги мамлакатимиз экономикасининг энг муҳим соҳаларидан биридир. Аҳолининг озиқ-овқат товарлари, саноатнинг эса қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминланиши ана шу соҳанинг ривожланиш даражасига боғлиқ. Қишлоқ хўжалигини юксалтириш мамлакат миллий даромадини ўстириш ва совет халқи турмуш даражасини кўтаришнинг энг асосий шартларидан бири ҳисобланади.

И. И. СИНЯГИН,

В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг вице-президенти, академик

Партия XXIII съезди СССР да коммунизм қурилишининг йўл-йўриқларини белгилаб берар экан, КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь (1965 йил) Пленумларида ишлаб чиқилган иқтисодий ва ташкилий тадбирлар системаси асосида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини тезлаштиришга биринчи даражали аҳамият берди. Беш йиллик план бўйича съезд қабул қилган Директиваларда колхоз ва совхозлар ишлаб чиқаришини ўстиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди. КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми съезд Директиваларига асосланиб, «Дон ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ва барқарор ҳосил олиш учун ерларни мелиорациялашни кенг кўламда ривожлантириш тўғрисида» кенгайтирилган қарор қабул қилди.

Маълумки, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари, айниқса сўнгги беш йилликда, бутун халқ хўжалигини ривожлантириш суръатларидан орқада қолди. Дон ишлаб чиқаришнинг ўртача йиллик ўсиши 1961-1965 йилларда атиги 1,4 процент, қанд лавлаги — 5,2, пахта — 2,7, сабзавот — 2,2, сўйилган вазнда гўшт — 3,4, сут — 2,5 процентни ташкил этди. Қишлоқ ишлаб чиқариш кучларини янада ривожлантириш ва саноат билан қишлоқ хўжалиги ривожланиши ўртасидаги диспропорцияни тугатиш учун шарт-шароитлар яратиб берадиган тадбирларни амалга ошириш ниҳоятда зарур бўлиб қолди.

Партия КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига суяниб, колхоз ва совхозлар ишлаб чиқаришини планлаштиришни ва иқтисодий рағбатлантиришни яхшилади. Кўпгина қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари оширилди, ишлаб чиқаришга тегишли бўлган товарларнинг нархлари камайтирилди. Давлатга пландан ташқари сотилган дон учун анча юқори нархлар жорий этилди. Колхоз ва совхозлар учун харид қилишнинг беш йилга мўлжалланган реал қатъий планлари белгилаб қўйилди. Ижтимоий ишлаб чиқаришни юксалтиришдан қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлиги кескин оширилди.

Партия қишлоқ хўжалигини бундан буён янада ривожлантириш программасини ишлаб чиқди. Беш йиллик Директиваларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажмининг ўртача йиллик ўсиши бундан олдинги беш йилдагига нисбатан 25 процент қилиб белгиланди. Бу тамоман реал программа бўлиб, конкрет тадбирлар билан мустаҳкамланади. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига сарфланадиган капитал маблағларни қарийб икки баравар кўпайтириш кўзда тутилади.

Қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларини юксалтириш ва халқ моддий фаровонлигини оширишда даставвал дон етиштириш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Беш йил мобайнида дон етиштириш ўтган беш йилликка таққослаганда 30 процент ўсиши керак. Бу дон етиштиришни кўпайтириш суръатлари ўтган беш йилликдаги суръатлардан тўрт мартадан зиёдроқ кўп бўлади, деган сўз.

Бошқа экин турлари каби дон етиштиришни кўпайтиришнинг асосий шарти ҳам ҳосилдорликни оширишдан иборатдир. Энг муҳими ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилдорликни ҳар томонлама оширишдир, деб таъкидланади КПСС Марказий Комитетининг партия XXIII съездига ҳисобот докладида. Умуман қишлоқ хўжалигини ва жумладан дон етиштириш суръатларини тезлаштиришнинг ҳозирги пайтдаги асосий шарти ана шудир.

Ҳосилдорликни ошириш мақсадида деҳқончилик маданияти ва тупроқ хосилдорлигини ошириш юзасидан бир қатор тадбирларни амалга ошириш зарур, ерларни мелиорациялашни кенг ривожлантиришга қаратилган катта программани бажариш лозим. Бу тадбирлар алоҳида областлар ёки зоналаргагина тааллуқли эмас. Кенг мелиорациялаш иши мамлакатнинг ҳамма районларини қамраб олиши зарур. Бу ўринда гап ерларни яхшилаш юзасидан конкрет тадбирларнинг катта комплекси устида боради. Тупроқ — иқлим шароитларига қараб ҳар бир зонада бу тадбирларнинг ҳар хил бўлиши табиийдир, албатта.

КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми яқин ўн йил ичида мамлакатда суғориладиган ерлар майдонини 7-8 миллион гектарга ва захи қочирилган ерларни эса 15-16 миллион гектарга кўпайтиришни талаб этди. Бинобарин мелиорацияланган ерлар майдони 1975 йилга келиб — 37-39 миллион гектарга етади. Суғориш ва зах қочириш системалари ишлаб турган районларда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш планлаштириб қўйилди. Шимолий Кавказда, Украинанинг жанубида, Молдавия, Қозоғистон, Амударё этакларида ва Узоқ Шарқда сув хўжалиги ишлари суръати анча оширилади. Бу зоналарда дон ва айниқса шоли, шунингдек бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирадиган йирик ишлаб чиқариш базалари яратилади.

Бизда суғориладиган ва захи қочирилган ерлардан ишнинг кўзини билиб ва юқори эффект билан фойдаланаётган хўжаликлар оз эмас. Масалан, Ставрополь тажриба мелиорация станцияси сўнгги уч йил ичида суғориладиган ерларда кузги буғдойдан гектаридан ўртача 48 центнердан ҳосил олган. Бу станциянинг энг яхши массивларида ҳосил гектар бошига 60 центнерданга, тажриба участкаларида эса ҳатто 73,4 центнерданга тўғри келди. Мамлакатимизда буғдойдан юқори — ҳар гектар ердан 40—50 центнердан ҳосил олаётган совхоз бригадалари, колхозлар анчагина бор.

Тўғри алмашлаб экишни жорий қилиш, тупроқни ишлаш усулларини яхшилаш, бегона ўтлар, зараркунандалар ва ўсимликлар касалликларига қарши кураш тадбирлари системасини амалга ошириш мамлакатнинг ҳамма табиий иқтисодий зоналарида деҳқончилик маданиятини оширишнинг энг муҳим шартлари ҳисобланади. Дон ва бошқа экинлар етиштириш технологиясининг бу энг муҳим элементларига бир қолипда ёндошишга йўл қўйиб бўлмаслигини таъкидлаш лозим. Алмашлаб экишни жорий қилаётганда хўжаликни ихтисослаштиришни, айни унинг тупроқ ва иқлим шароитларини ҳисобга олиш керак.

Тупроқни ишлаш системаси ҳам шу каби муайян конкрет шароитларга жавоб бериши керак. Агротехниканинг барча конкрет масалаларини жойларнинг ўзида қишлоқ хўжалиги мутахассислари ҳал этишлари лозим. Бу ишда маҳаллий тажриба станциялари маълумотларидан кенг фойдаланиш талаб этилади.

КПСС XXIII съезди материаллари оммага

Тупроқнинг ноқулай кимёвий хусусиятларини — юқори кислоталилик ва шўрни бартараф этиш учун ерга оҳак ва гипс солиш қўлланилади. Беш йиллик мобайнида ҳайдаладиган барча ерларга, шўрҳоқ ерлардаги ўтлоқ ва яйловларга оҳак солинади. Сўнгги йилларда бу тадбир ҳар йили икки ярим миллион гектарга яқин ерда ўтказиларди. Беш йиллик топшириғини бажариш учун эса ҳар йили оҳакланадиган ер майдонини 5—6 миллион гектарга етказиш зарур.

Шўр тупроқларни гипслаш ҳозирча йилига кичик майдонларда — 30—50 гектар ерда ўтказилади. Яқин вақт ичида эса бу тадбир анча кенгайтирилади. Шўр ерларга гипс солиш айниқса суғориладиган массивларда кучайтирилади.

Мамлакатнинг ҳамма районларида, намгарчилик камчил ва барқарор бўлмаган районлардан ташқари, тупроқ унумдорлигини ошириш ва барча қишлоқ хўжалик экинлари, айниқса дон ҳосилдорлигини оширишда минерал ва органик ўғитларни қўлланиш ҳал қилувчи роль ўйнайди. Илмий муассасаларнинг тадқиқотлари ва илғор хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, минерал ўғитлардан тўғри фойдаланганда унинг ҳар бир центнери энг камида 1,5 центнер дон, энг камида 6—8 центнер картошка, 3—4 центнер кўпйиллик ўт хашаги етиштириб берар экан. Шунга ўхшаш минерал ўғит бошқа экинлар ҳосилини ҳам оширади.

Ўғитларни қўлланиш қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархини ҳақиқатан арзонлаштиради. Натижада хўжаликларнинг рентабеллиги ошади, унинг барча соҳалари яна ҳам тезроқ ривожланиши учун шарт-шароитлар яратилади.

Шу беш йилликда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ва уни колхоз-совхозларга етказиб беришда катта ўсишга эришиш кўзда тутилади. 1970 йилда қишлоқ хўжалиги 55 миллион тонна минерал ўғит олади. Бу рақам 1965 йилга солиштирилганда, икки баравар кўпдир. Вазифа ана шу ўғитни тўғри қўлланиш ва ундан энг кўп самара олишдадир. Бунинг учун область ва республика агрохимия лабораториялари томонидан барча колхоз ва совхозлар учун тузиб бериладиган тупроқ карталари ва агрохимия картограммаларидан фойдаланиш зарур. Ўғит солишни механизациялаштириш, қишлоқ хўжалик авиациясидан кенг фойдаланиш, умуман бу ишда меҳнат унумдорлигини оширадиган усулларни қўлланиш жуда муҳимдир.

Тупроққа қанчалар кўп минерал ўғит солинмасин, гўнг ва бошқа маҳаллий органик ўғитлар ўз аҳамиятини тўлалигича сақлаб қолади. Гўнг тўплашни ва асрашни тартибга солиш деҳқончилик маданиятини оширишнинг муҳим элементидир.

Беш йилликда чорвачилик олдида ҳам катта вазифалар турибди. Гўшт, сут, жун, тухум етиштиришни кўпайтириш асосан қорамол ва парранда маҳсулдорлигини ошириш, шунингдек озуқа базасини ҳар томонлама мустаҳкамлаш асосида уларнинг сонини кўпайтириш ҳисобига бўлади.

Ўтлоқ ва яйловларни тубдан яхшилаш мақсадида 1966—1970 йилларда энг камида 9 миллион гектар ерда, анча ишлар амалга оширилади, 50 миллион гектар майдондаги яйловларга сув бостирилади. Юқори сифатли комбикорм ва оқсил-витамин қўшимчалари гўшт-суяк ва балиқ унлари ишлаб чиқариш тахминан икки марта кўпаяди. Ўт уни ишлаб чиқариш 2—2,5 миллион тоннага етади. Беш йилликнинг сўнгги йилида қишлоқ хўжалиги 800—900 минг тонна озуқа ачитқиси олади.

Ихтисослаштириш — қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уни арзонлаштиришнинг энг муҳим шартларидан биридир.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда хўжаликни аниқ ихтисослаштириш айниқса катта роль ўйнайди. Йирик шаҳарлар ва саноат марказлари атрофига жойлашган колхоз ҳамда совхозларда интенсивлашган сут чорвачилиги ривожланади. Ихтисослаштирилган гўшт чорвачилиги асосан катта майдонли яйловларга эга бўлган районларда янада ривжлантирилади. Ривожланган сутчилик чорвачилиги районларида, бўрдоқичилик хўжаликларида ҳам бузоқларни интенсив равишда ўстириш ва озиқлантириш кенг қўлланилади. Кўпгина жойларда хўжаликнинг ичида айрим ферма ва бригадаларни ихтисослаштириш мақсадга мувофиқдир.

Молларнинг маҳсулдорлик даражаси қанча юқори бўлса, наслчилик ишига бўлган талаб ҳам шунча катта бўлади. Шунинг учун ҳам беш йиллик план бўйича Директиваларда наслчилик хўжаликлари ва молларни сунъий қочириш станцияларини янада мустаҳкамлаш, зотли молларни ўстириш ва улардан энг яхши фойдаланишни тўғри ташкил этиш зарурлиги кўрсатиб ўтилган. Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда зооветеринария талабларига жавоб берадиган бинолар қуриш, ветеринария хизматини яхшилаш, чорвачилик фермаларида ишларни механизациялаштиришни кенгайтириш катта роль ўйнайди.

Қишлоқ хўжалик беш йиллиги қудратли моддий-техника базасига суянади. 1966—1970 йилларда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига давлат томонидан сарфланадиган капитал маблағлар ва техника сотиб олишга бериладиган маблағни 41 миллиард сўмга етказиш кўзда тутилади. Беш йил мобайнида қишлоққа 1.790 минг трактор, шу жумладан 780 минг ҳайдов трактори, 1.100 минг юк автомобиллари, 900 минг трактор ва 270 минг автомобиль прицеплари, 550 минг ғалла ўриб йиғадиган комбайн ва бошқа кўпгина қишлоқ хўжалиги машиналари ва ускуналари етказиб берилади.

Беш йилликда қишлоқ хўжалигимиз янада сермаҳсул бўлади, тупроқ унумдорлиги ошади, деҳқончилик маданияти ва чорвачилик юксалади, ерларни кенг равишда мелиорациялашнинг энг йирик резервлари ишга солинади. Беш йиллик пландинг амалга оширилиши ҳар бир колхоз ва совхоз экономикасини мустаҳкамлаш ва барча колхозчилар ҳамда совхоз ишчиларининг моддий фаровонлик даражасини оширишга ёрдам беради.

Р. Мирзаева Тошкентдаги химия-фармацевтика заводида бир неча йиллардан бери ишлаб келади. У бошқараётган ампула цехининг бригадаси ўз смена топшириқларини доимо ошириб бажаради. Суратда: Р. Мирзаева ампулалар сифатини текшириб кўраётир.

А. Тўраев фотоси.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

● Янгийўлдаги Ниёзбоши қишлоғида янги озиқ-овқат магазини ишга тушди. Сотувчилар А. Ўсаров ва М. Султоновлар харидорлар талабини қондиришга ҳаракат қилиб магазиндаги моллар ассортиментини тобора кўпайтирмоқдалар.

У. МУҲАМЕДОВ.

● Чирчиқдаги лимонад заводи янги бинога кўчиб ўтгач ишлаб чиқараётган маҳсулоти бекиёс ошди. Авваллари бир кеча-кундузда жами бўлиб 5-6 минг шиша лимонад ва Тошкент суви тайёрланган бўлса, эндиликда 16 минг шишадан ортиқ ичимликлар тайёрланмоқда. Шунингдек заводнинг лимонад, квасдан Тошкент аҳолиси, Сергели қурувчилари ва Орджоникидзе район аҳолиси ҳам баҳраманд бўлмоқда.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

● Пойтахтнинг Октябрь райони Лангар кўчасида янги — 321-болалар боғчаси ишга тушди. Бу боғчада ҳозир меҳнаткашларнинг 60 дан ортиқ фарзанди тарбияланмоқда.

Ф. ҒОЙИБОВ.

● Тошкентдаги Горький номли рус драм театри янги мавсумдаги дастлабки гастролини кончилар шаҳри — Оҳангаронда бошлади. Пойтахтлик санъаткорлар бу ердаги томошаларини А. Штейннинг «Бева» спектаклини кўрсатиш билан бошладилар.

Т. СОЛИЕВ.

ХИМИЯ «НОНИ» КЎПАЯДИ

Олтингугурт кислотасини шундай деб аташади химиклар. Бу бежиз эмас, албатта. Чиндан ҳам химия саноатини усиз тасаввур қилиб бўлмайди. Жуда кўп турли-туман эҳтиёжлар учун ишлатилади. Минерал ўғитлардан тортиб, турли хил металларни маъданлардан ажратиб олиш учун зарур бу маҳсулот. Олтингугурт кислотаси қанчалик кўп бўлса, химия саноати маҳсулоти ишлаб чиқариш шунчалик ортади. Худди шу туфайли ҳам сўнгги вақтларда мамлакатимизда бундай маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришга эътибор кучайтириляпти.

Қўрғошин-руҳ комбинатининг олтингугурт кислотаси цехи дастлабки маҳсулот ишлаб чиқаргандан бери уч йил вақт ўтди, холос. Лекин ана шу қисқа муддат ичида ишлаб чиқариш кескин кенгайди. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини яхшилашга қаратилган чоралар кўрилди. Ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар ички резервларни қидириб топиш ва уларни ишга солишга ҳаракат қилмоқдалар. Бу яхши натижаларга олиб келяпти. Давлат планлари муттасил ортиғи билан адо этилмоқда. Барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар яхшиланмоқда. Ана шу уч йил ичида олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш уч баравар ортди.

Социалистик мусобақа ҳамма жойда авж олган. Коллективнинг барча аъзолари унда актив иштирок этишади. Мусобақанинг оммавийлиги янги зафарларга олиб келди. Шу йилнинг олти ойи ичида пландагидан ташқари бир неча минг тонна маҳсулот тайёрланди. Унинг кўпчилиги республикамиздаги ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналарга етказиб берилди.

Кислота ишлаб чиқариш анча мураккаб. Ҳамма жараёнларни асбоб-ускуналар бажаради. Бутун процесс ёпиқ усулда боради. Бу ҳар бир ишчи, инженер ва техникдан ниҳоятда билимдон бўлишни, ҳар бир агрегатнинг қандай ишлаётганлигини бир кўришдаёқ фарқига бора олишни талаб этади. Шуни қувонч билан айтиш керакки, кадрлар ўз вазифаларини жуда сидқидилдан бажармоқдалар. Улар технология жараёнларини пухта билишади. Касбларини яхши ўрганишган. Машина-механизмларни ҳар доим яхши ҳолатда бўлишини таъминлашмоқда.

Ишнинг кўзини биладиган кадрлар коллектив ғалабасини таъминлашда катта роль ўйнамоқдалар. Инженер, мастер Х. Саидалиев сменасидаги барча ишчилар ўз касбларининг моҳир устаси ҳисобланишади. Меҳнатда бошқаларга ўрнак бўлишади. Смена аппаратчиларидан Файзуллина, Порозов, Проскурин, слесарь Малих, электр пайвандчи Валиев ўртоқлар қўли гул ишчилардандир.

— Цехда ишчиларнинг малакасини ошириш, илғорлар тажрибасини оммалаштиришга катта эътибор берилади, — дейди биз билан суҳбатда ишлаб чиқариш бошлиғи Ю. В. Орлянский. Натижада пешқадамлар сони ортяпти. Меҳнат унумдорлиги ошмоқда. Асбоб ускуналарнинг бекор туриб қолиши камаймоқда. Қисқа вақт ичида 40 киши қўшимча касбларни ўрганди. Инженер-техник ходимлардан беш киши, 155 ишчи турли курс ва мактабларда ўз малакаларини оширишди. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, умумий таълим мактабларида ўз билимини ошираётган ишчилар ўнлаб бор, бизда. Биз уларнинг ўқиши учун зарур бўлган барча шароитлар яратиб беряпмиз.

Техника сирларини ўрганиш, илғор усулларни эгаллаш ўз навбатида рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатининг кенгайишига олиб келяпти. Янгиликка интилувчи, сермеҳнат жараёнларни енгиллаштириш, маҳсулот таннархини камайтириш йўлларини қидираётган новаторлар кўпаймоқда. Шу йилнинг ўтган ойлари ичида 25 та рационализаторлик таклифи тушди. Уларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш билан ҳар йили ўнларча минг сўмлик давлат маблағини тежаб қолиш имкони туғилади. Меҳнат унумдорлиги эса кўтарилмоқда. Бу муҳим кўрсаткич юзасидан топшириқ 7 процент зиёдаси билан адо этилди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик Директиваларига асосан химия «нони» ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш кўзда тутилади. Бунинг учун янги ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилади. Шаҳарда янги химия саноати корхоналари қад кўтаради. Олтингугурт кислотаси ва қимматли ўғит-аммофос ишлаб чиқарувчи заводлар қурилади. Ўшанда Олмалиқ химия саноатининг йирик маркази бўлиб қолади.

И. СУЛТОНОВ.

ОЛАМГА МАШҲУР

Завод ҳовлисида 40 тонналик гидропресслар турна қатор бўлиб турибди. Худди шундай гидропресслардан бири ҳозир Москвадаги ВДНХда ҳам намойиш қилинмоқда. Машинага «Ўзбекистон ССР Қўйлиқ ремонт-механика заводида тайёрланган» деб ёзиб қўйилган.

Кўринишидан оддий машиналар, лекин бу ажойиб гидропрессни бунёд этиш учун корхона аҳлининг озмунча меҳнати сарфландими? Тўғри, илгари ҳам 40 тонналик гидропресслар ишлаб чиқарилардию, аммо сифат жиҳатдан оқсоқланарди.

Завод коллективи гидравлик пресснинг бутун конструкцияси ва узелларини бошқача қилиб ишлашга қарор қилди. Завод ишчилари ҳам, инженер-техник ходимлар ҳам шу ҳақда тоза бош қотиришди. Конструкторлик бюросида эса жиддий ишлашди. Кечаси билан чироқ бу ерда ўчмасди. Ҳамманинг фикри-зикри тезроқ такомиллашган янги машинани дунёга келтириш эди.

Аввало, эски пресснинг ожиз томонлари кўп эди. Илгари гидравликани жуда тез-тез ювиб туришга тўғри келарди. Чунки сал ифлосланди дегунча иш процесси текис давом этмас, бир томондан ортиқча вақт кетса, иккинчидан қўшимча харажат бўларди. Бир одам банд эди бу юмуш билан. Шу сабабли ҳам фильтр бўлимида қўшимча мой тозалагич ясалди.

Кейин эса пресснинг бошқа барча узеллари ҳам ихчамлаштириб, мукаммаллаштирилди. Натижада ишлаб чиқарилаётган ҳар бир станокдан бир неча ўн килограмм рангли металл тежаб қолиш имкони туғилди, маҳсулотнинг сифати ҳам ошди.

Иттифоқимиз ремонт-механика заводлари ишлаб чиқараётган 40 тонналик гидропрессларнинг конструкциясини махсус комиссия кўриб чиққанида Қўйлиқ заводининг маҳсулоти аъло даражада деб баҳоланди. Шу муносабат билан мазкур корхона мамлакатимизда 40 тонналик гидропресс ишлаб чиқарувчи бош корхонага айлантирилди. Янги пресснинг довруғи Иттифоққа ҳам ёйилди. Эрта-индин, эса бу ерда ишлаб чиқарилаётган 40 тонналик гидравлик пресслар Куба, Вьетнам, Бирлашган Араб Республикаси каби қатор-қатор мамлакатларга экспорт қилинади.

Б. ПЎЛАТОВ.

Сабзавот-полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институтининг мутахассислари ва ишчилари учун 120 квартирали поселка қурилиши битай деб қолди. Бу ерда 30 та икки хонали турар жой биноларн фойдаланишга топширилади. Институт коллективи янги поселкадаги шу уй майдонининг тенг ярмисини зилзиладан зарар кўрган тошкентлик оилалар ихтиёрига беришга қарор қилди. Суратда: институт янги поселкасининг кўриниши.

И. Душкин фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПЎЛАТ МАГИСТРАЛНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИ

Ўрта Осиё темир йўлининг пўлат излари Каспий денгизи соҳилларидан қорли Помир тоғлари ва Тошкент воҳасигача чўзилиб кетган. Йўлнинг фойдаланиладиган умумий узунлиги салкам 5300 километрни ташкил этади. Бу йўл Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистоннинг темир йўлда юк ташиш эҳтиёжини тўла ва Қирғизистон ҳамда Қозоғистон республикалари жанубий областларининг эҳтиёжларини қисман қондириб турибди.

Мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари билан бир қаторда Ўрта Осиё магистралининг кўп минг кишилик коллективи ҳам СССР халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директиваларини зўр сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати билан кутиб олишди. Темир йўлчилар партия съезди белгилаб берган улуғвор режаларни баланд руҳ билан амалга оширишга киришдилар.

Ўрта Осиё темир йўлида тепловозлар салмоғи ташилган юклар умумий ҳажмида шу йилнинг бошида 98 процентни ташкил этган эди, 1966 йилнинг охирига бориб эса 99 процентга етади. Пассажир поездларига «Стрела» ТЭП-10 серияли махсус тезюрар тепловозларгина хизмат кўрсатмоқда. Бу йил юк ташийдиган локомотивлар парки олти минг от кучига эга бўлган қувватли 2 ТЭ-10 серияли энг янги тепловозларни биринчи марта ола бошлади.

Янги беш йилликда кўпгина станциялар техника жиҳатидан анча ривож топади. Масалан, бир неча темир йўл туташган Когон станциясида стрелкаларини бошқариш электр ёрдами билан марказлаштирилган тепалик ишга туширилади. Бу механикалаштирилган тепалик ёрдамида составларни йиғиш ва тарқатиш иши одамлар иштирокисиз, автоматик бажариладиган бўлади. Жиззах, Шумилово, Қизил Тўқмачи, Тошкент-товар станцияларида стрелкаларни электр ёрдами билан марказлаштирувчи ускуналар ўрнатилади. Бу эса, поездларни ўтказишни, маневр ишларини жадаллаштириш ва ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш имконини беради. Қўқон, Ховос, Қарши, Термиз ва бошқа станцияларда вагонларни сортировка қилиш воситалари такомиллаштирилади, бу эса вагонларни юкни қабул қилиб олувчиларга тезроқ етказиш имкониятини беради.

Планда вагон ва йўл хўжаликларининг техникавий базасини, шунингдек транспортнинг техникавий хизматлари — энергетика, сигнализация ва алоқа хизматларини янада кучайтириш ишларини олиб бориш белгиланган. Йўл шундай ҳаракатдаги состав оладики, бу состав юки кўп бўлгани ҳолда жуда тез юра олади. Масалан, составларнинг узунлиги қисқартирилган ҳолда уларнинг вазни мавжуд вазнга нисбатан тахминан 300—400 тонна кўпайтирилади. Улуғбек, Қўқон ва Шумилово станцияларида юклар механизмлар билан бўшатиладиган ва тушириладиган ҳамда жойлаштириладиган ҳовлилар қурилади: юкларни механизмлар ёрдами билан ишлашнинг умумий даражаси 90 процентга етказилади. Биринчи марта уланмаган рельсли йўллар ётқизила бошлайди.

Тез бузилиб (ачиб) қоладиган юкларни ташиш йил сайин кўпайиб бормоқда. Бундай юкларни узлуксиз ташиш ва муз билан таъминлаш учун Қарши станциясида жуда катта замонавий муз заводи қурилмоқда, Хўжайли станциясида эса шундай заводни қуриш лойиҳалаштирилмоқда.

Шу беш йилликда Ўрта Осиё магистрали яна 400 километрга узайтирилади. Янги темир йўл линиялари барпо этилади. 250 километрдан узунроқ бўладиган Термиз-Яван линияси қурила бошланди ва бу ерда ҳозирдаёқ бир неча километр масофага рельслар ётқизилди. Бу линия Тожикистоннинг саноат марказларини Ўзбекистон орқали ўтиб, мамлакатнинг марказий районларига чиқадиган темир йўл магистрали билан боғлайди. Бунёдкорлар яқин вақт ичида Самарқанд билан Қарши ўртасида узунлиги салкам 150 километр келадиган темир йўл изи ётқизишга киришадилар. Бу эса Душанбадан Тошкентга ва Тошкентдан Душанбага қатнайдиган юк ортилган ва пассажир поездларининг йўлини анча қисқартириш имконини туғдиради.

Бундан ташқари, шу беш йилликда Ўрта Осиёдан мамлакатнинг марказий районларига олиб чиқадиган иккинчи темир йўл изини қуриш кўзда тутилади. Бунинг учун йўл Макатга қадар тортилгани ҳолда Қўнғирот билан Бейнеуни боғлайдиган янги линия барпо этилади.

Янги беш йилликда меҳнат унумдорлигини ошириш — асосий масаладир. Диспетчерлик централизацияси, автомат ва ярим автомат блокировка, стрелкалар ва сигналларни электр ёрдами билан марказлаштириш — буларнинг ҳаммаси магистралнинг бир қанча участкаларида вужудга келтирилади. Бунинг натижасида кўплаб стрелкачилар ва бошқа касбдаги кишилар бўшаб қолади, йўлнинг ўтказиш қобилияти кескин равишда ошади.

Чорвоқ сув омбори сувга тўлдирилади, ниҳоят Чимён ҳам чинакам курортга айланади. Натижада шаҳарлар атрофида қатнайдиган пассажир поездлар кескин равишда кўпаяди. Шунинг учун ҳам Тошкент узелидан Барраж, Ангрен, Янгийўл станцияларига олиб борадиган шаҳар атрофи йўлларини электрлаштириш кўзда тутилмоқда. Шаҳарлар атрофидаги йўлларда тез юрадиган дизель поездлар кўплаб қатнай бошлайди ва уларнинг ҳаракат тезлиги оширилади.

Темирйўлчилар ва уларнинг оилаларига хизмат кўрсатишни яхшилаш соҳасида кўп иш қилиш керак. Магистралда ҳар йили 35—45 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилади. Медицина муассасалари, болалар боғчаси ва яслилари, магазинлар, маиший хизмат уйлари ва ошхоналар сони кескин кўпайтирилади.

Н. КРАВЧЕНКО.
(ЎзТАГ).

РЕПОРТАЖ

МЕҲНАТ ГАШТИ

Тушки овқат вақти бўлгани учун атрофи дарахтлар билан ўралган соя-салқин ошхона бинокорлар билан гавжум эди. Уларнинг баъзилари овқатдан кейин шилдираб оқаётган сув шабадасида ором олишаяпти. Баъзилари газетадан дунё янгиликларини ўқишмоқда. Юзлари қуёш тафтида тобланган мана бу йигитларнинг гурунгини айтмайсизми. Улар бир дақиқа бўлса ҳам сусткашлик қилаётган дўстларини ўртага олиб, беғараз иборалар билан ҳазил-мутоиба қилишарди. Шу вақт кимнингдир: Қани, шоввозлар, энди турдикми, деган таклифи эшитилди. Ҳамма қўзғалди.

— Яна бир ғайрат қилсак, дастлабки корпус пойдеворига бетон ётқизишни туғаллардик, — деди ҳалиги йигитлар олдида карвонбоши бўлиб бораётган комплекс бригада бошлиғи ўртоқ В. В. Батулявичус.

— Биздан-ку хотиржам бўлаверинг, ўртоқ бригадир, — деди шунда қўлидаги сават шапкасини бошига кияр экан ёнма-ён бораётган йигитлардан бири, шоферларга ишора қилиб, — лекин мана буларга эҳтиёт бўлинг. Қоришмани етказиб беролмай, қўлимизни тутиб қолишармикин деб қўрқаман.

Бу гап кейинроқда келаётган шофер Гаркушага қаттиқ тегди шекилли:

— Қани кўрамиз, — деди у ҳам бўш келмай, — ким шошириб қўяркин. Қоришмани уйиб юбормасам юрган эканман.

Улар шундай тортишувлар билан қурилиш участкасига етиб келишганини ҳам сезмай қолишди. Кўп ўтмай қурилиш майдонида меҳнат гурунги яна қизиб кетди. Экскаваторчи йигит В. Маслюкас ўз машинасининг уёқ-буёғини кузатган бўлди-да, чаққонлик билан кабинага ўтирди. Машина бир силкиниб йўрғалаб кетди. Бетончилардан И. Кильдешец, В. Шевелис ва В. Шальнов ўртоқлар ҳам вақтни бой бермай кўтарма кран ағдарган қоришмани ерга ётқизишарди. Шу вақт қоришма олиб келган шофер Гаркуша машина орқасини қозонга тўғрилади-да, кабинадан сакраб тушди.

— Ҳа, азаматлар гапларингиз бошқача эди-ю. Мана, тағин қанча қоришма керак. Тортинмасдан айтаверинглар, — у дўстларига пичинг қилган бўлди.

...Ер бағрини ёриб навбатдаги бино пойдеворини ҳозирлаётган экскаватор моторларининг ҳайқириғи, кранчи йигитлар ва толмас билакли бетончиларнинг гурунги оламни тутиб кетди. Бу файзли қурилиш жараёнини бир дам кузатар экансиз, кун тиғини кўкрак кериб қарши олаётган бетончининг ҳам, яхши ният билан рулни маҳкам тутган экскаваторчининг ҳам, юзига қалқон тутиб дўстлик пойдеворини пайвандлаётган монтажчини ҳам бир мақсад йўлида меҳнат қилишаётганини сезиб оласиз. Қалби қалбимизга туташ бу қардошларимиз дўст олдидаги шарафли бурчларини тезроқ адо этиш, улар қувончига тезроқ шерик бўлиш орзуси билан нафас олишаётганининг гувоҳи бўласиз.

— Биз, — дейди Литва қурилиш поездининг бошлиғи ўртоқ Ф. Кудрявцев, — тошкентлик биродарларимизга ўн минг квадрат метр уй-жой қуриб бериш нияти билан келганмиз. Бинокорларимиз йил охиригача дастлабки юз квартирали 26-корпус калитини тошкентликлар қўлига топширишга аҳд қилишган.

Дарҳақиқат литвалик қардошларимиз шаҳримизга келишганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин уларнинг ғайрати-шижоати сўзлари билан ишлари бир эканлигини кўрсатиб турибди. Қардошларимиз ҳозирнинг ўзидаёқ дастлабки юз квартирали бино пойдеворини кўтариб қўйишди. Эртаиндин бу пойдевор устига ғишт теришни бошлаб юборишади. Қолган учта бинонинг пойдеворини эса, улар ноябрь ойигача кўтариб қўйишмоқчи. Бундан ташқари улар тошкентликларнинг фарзандларига атаб 280 ўринли боғча ҳам қуриб беришмоқчи.

Ҳимматингизга балли, дўстлар!

А. ШАЙХОВ.

ЮК ДАРВОЗАЛАРИ

Москвалик монтажчилар Собир Раҳимов станциясида 19 июлда дастлабки жуда кучли кранларни синаб кўришди.

Ўрта Осиё темир йўли бошлиғининг биринчи ўринбосари В. Приклонский ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Бу ерда мамлакатда энг йирик юк хўжалиги барпо этилди. Станциянинг кўламини аниқроқ тасаввур этмоқ учун уни биронта бошқа юк хўжалиги билан таққослаб кўрса бўлади. Собир Раҳимов станцияси ўзининг майдони, машина-ускуналар билан таъминланганлиги, иш ҳажми жиҳатидан Ўрта Осиё темир йўлида мавжуд барча юк ортиш ва тушириш қуролларини бирга қўшиб ҳисоблаганда ҳам улардан каттадир.

Собир Раҳимов станциясини реконструкция қилиш иши Тошкент узелида юк оборотининг умуман кўпайганлиги муносабати билан ва албатта, Тошкентда зилзила оқибатларини тугатиш учун зарур бўлган жуда кўп миқдордаги бинокорлик материаллари ва конструкцияларни қабул қилиб олишни таъминлаш учун амалга оширилди.

Юкларни бўшатиш ва ортиш ишини тўрт оёқ ва башняли кранлар, транспортёрлар, электр погрузчиклар бажаради.

Тошкентнинг янги юк дарвозалари бир суткада минг вагонни қабул қилиб олиши мумкин. Бу комплекс корхоналар юз гектар майдонни эгаллайди.

Суратдаги бу йигит — Валерий Кузьмин пойтахтимизга Волгоград шаҳридан келган. У янги, навқирон Тошкентни бунёд этиш учун Иттифоқимизнинг турли чеккаларидан келган ўн минглаб қардош қурувчилар сафида ёнма-ён туриб, шижоаткорона меҳнат қилмоқда. Валерий ҳозир Чилонзор массивида уй-жой қурмоқда.

Р. Жуманиёзов фотоси.

Чеканка

Ғўза чеканкаси — энг муҳим агротехник тадбирлардан биридир. Олимларнинг аниқлашларига кўра ғўзага озуқа моддалари бир меёрда тарқалмайди. У ўсимликнинг уч томонига кўпроқ, ён шохларига эса камроқ тарқалади. Шунинг учун ҳам шона ва тугунчалар етарли озуқа моддаларини ололмай, тўкилиб кетиш ҳоллари учраб туради. Асосий ва ён шохларнинг учлари ўз вақтида чилпиб ташланса, озуқа моддалари ҳосил элементларини ривожлантиришга, кўсакларни катталаштиришга, шона ва тугунчаларнинг тўкилиб кетмаслигига ва ниҳоят ҳосилнинг баракали бўлишига хизмат қилади.

Чеканка муддати ғўзанинг навига, вегетация даврининг қанча муддатга чўзилишига ва ўсимликнинг аҳволига қараб белгиланиши лозим.

Илмий текшириш муассасалари ва уста пахтакорларнинг кўп йиллик тажрибаси шуни кўрсатдики, бизнинг областимиз хўжаликларида 108-Ф ва 47-27—С навли ғўзаларни ҳар туп ўсимликда 13—18 тадан ҳосил шохи пайдо бўлганда чеканка қилинса жуда яхши бўлади. Одатда чеканка вақти 20—25 июлдан бошланиб, 5—10 августгача давом этади.

Чеканкани бирмунча эрта муддатларда ўтказиш ярамайди. Нега деганда асосий ва ён шохларининг юқори томонларида ҳосил элементларининг тўпланиши чекланиб қолади. Ғўзани кеч чеканка қилиш ҳам ярамайди. Бу агротехника тадбиридан катта самара олиш учун колхоз ва совхозларнинг агрономлари ҳар бир звенонинг ерини айланиб чиқишлари ва ўсимликнинг аҳволига қариб, қайси пайкални қачон чеканка қилиш кераклигини белгилаб беришлари, бу ишнинг қатъий графигини тузишлари зарур.

Шу кунларда Оққўрғон районидаги колхоз ва совхозларнинг агрономлари ғўзани об-тобида чеканка қилишга катта эътибор билан қараяптилар. Район агротехника советининг яқинда бўлиб ўтган кенгашида бу муҳим тадбирни кўнгилдагидай ўтказиш учун нималар қилиш кераклиги тўғрисида атрофлича маслаҳатлашиб олинди. Район далаларидаги ғўзанинг аҳволини ҳисобга олиб, агротехника совети хўжаликларга биринчи навбатда сизот сувлари яқин бўлган, ҳар туп ғўзасида 16 тадан ва ундан кўп ҳосил шохлари пайдо бўлган юқори ҳосилли участкаларни чеканка қилиш кераклигини тавсия этди. Ғўза нормал ривожланаётган участкаларда эса ҳосил шохи 14-16 тага етганда, суст ривожланаётган участкаларда ҳосил шохлари 13—14 тага етганда чеканкани бошлаб юбориш тавсия этилди.

Тупроқ ва бошқа шароитлари алоҳида хусусиятга эга бўлган баъзи бир участкаларда ҳосил шохлари 10—12 тага етгандаёқ ғўза ривожланмай қўяди. Бундай ғўзаларни чеканка қилмаса ҳам бўлади. Ўсимлик паст-баланд бўлиб ривожланаётган пайкалларни икки марта чеканка қилиш лозим. Биринчи марта қатордаги нормал ривожланаётган ғўзаларни чилпиб, ўсишдан қолган ғўзаларга қўл тегизмай кетилаверади. Иккинчи марта эса, керагича ҳосил шохлари бўлган ҳамма ғўза туплари чилпиб кетилади.

Қўл билан чеканка қилганда ғўзанинг учидан 1,5—2 сантиметри чилпиб ташланади ва асосий ҳамда ён шохларининг ўсиш нуқталари эзиб қўйилади.

Оққўрғонликлар чеканкани ниҳоятда сифатли ўтказиш мақсадида бу ишга аккорд ҳақ тўлашга қарор қилдилар. Хўжаликларнинг агрономлари ҳамма хўжаликларда чеканкани қандай қилиб сифатли ўтказиш кераклигини амалда кўрсатмоқдалар.

Ўтган йиллари кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари чеканка қилинганидан кейин ғўза парваришини давом эттиришга унчалик аҳамият бермай қўйишарди. Бу йил ана шундай аҳволнинг содир бўлишига сира йўл қўймаслик керак. Чеканка қилинаётган пайтда ҳам, бу иш тугаганидан кейин ҳам ҳар бир туп ғўзани қондириб суғоришни, қатор ораларини яхшилаб юмшатишни, пайкални бегона ўтлардан ва қишлоқ хўжалиги зараркунандаларидан тозалашни сира сусайтирмасдан давом эттириш зарур.

Колхоз ва совхозларда мавжуд чеканка қилувчи механизмлардан тўла ва унумли фойдаланиш айниқса муҳимдир. Битта ЧВХ-4 мосламаси 30—40 кишининг ишини қилади ва кунига 8—10 гектар майдондаги ғўзани чилпиб кетади. Шуниси муҳимки, машина чеканка қилиш билан бир вақтда қатор ораларини юмшатиб ҳам кетади.

Бироқ ўтган йили айрим механизатор ва агрономлар чеканка қилувчи мосламани тўғри ўрнатишга етарли эътибор бермаган эдилар. Бунинг натижасида бирмунча ҳосилга путур етказилди. Энди бу йил агроном ва механизаторлар ҳар бир звено бошлиғи ва тракторчига ЧВХ-4 дан тўғри ва унумли фойдаланиш қоидаларини ўргатишлари зарур.

Ҳар бир пайкалдаги ғўза турлича ривожланган бўлади: бири паст, бири баланд. Шунинг учун механизациялаштирилган чеканкани икки қайта ўтказиш зарур. Биринчисида пайкалдаги ғўза тупларининг 50 процентида 15 тадан ва ундан ортиқ ҳосил шохлари пайдо бўлганда, иккинчисида эса, орадан 7—10 кун ўтгандан кейин — қолган ўсимликлар ҳам илгари чеканка қилинган ўсимликларга етиб олганидан кейин ўтказилади.

Ғўзани механизмлар билан чеканка қилишда ниҳоятда эҳтиёткорлик билан иш тутиш талаб этилади. ЧВХ-4 мосламасининг пичоқларини қандай баландликда юрадиган қилиб ўрнатишни билиб олиш учун ҳар жой-ҳар жойдаги ғўзаларнинг бўйи ўлчаб кўрилади. Чеканка қиладиган аппаратнинг пичоқлари ғўзанинг тепа қисмидаги икки-уч бўғинигина кесиб кетиши керак. Агар ўсимликнинг ундан пастроқ қисми кесиб ташланса, ҳосилга анча путур етиши мумкин. Агар ўсимлик яхши ривожланмаган бўлса-ю, чеканка муддати ўтиб кетаётган бўлса, икки марта чилпимасдан бир марта чилпилса ҳам бўлаверади.

Илмий текшириш муассасаларининг тажрибаси шуни кўрсатадики, механизациялаштирилган чеканкадан кейин чилпилмай қолиб кетган баъзи бир тупларни қўл билан қўшимча равишда чеканка қилиш керак эмас. Бу тадбир ҳосилга ҳосил қўшмайди, аксинча меҳнат сарфларини кўпайтириб юборади.

ЧВХ-4 аппаратини ишлатаётганда ҳаммавақт пичоқлардан хабардор бўлиб туриш керак. Улар сал ўтмас бўлиб қолса, дарҳол янгисини алмаштириб қўйиш ёки ўткир қилиб чархлаш лозим.

Ғўзани механизмлар ёрдами билан чеканка қиладиган тракторчилар ЧВХ-4 аппаратини ишлатиш қоидалари билан олдиндан таништирилишлари ва хавфсизлик техникасидан хабардор қилинишлари зарур. Механизациялаштирилган чеканка пайтида ўсимликни шикастлантирмаслик учун агрегатни соатига 4,2—4,8 километр тезлик билан ҳайдаш керак.

Шу кунларда область қишлоқ хўжалиги бошқармасининг ҳамда область пахтачилик совхозлари трестининг агрономлари, механизаторлари ва мутахассислари чеканкани об-тобида ва сифатли ўтказиш ишида барча хўжаликларга яқиндан ёрдам беришлари лозим.

Д. МОЛЧАНОВ.
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном.

БОСИЛМАГАН МАТЕРИАЛЛАР ИЗИДАН

ЖУРНАЛИМИЗНИ ҚАЧОН ОЛАМИЗ

Урта Чирчиқ районининг Куйбишев номли колхоз территориясидаги 15-мактаб ўқитувчиси П. Тожиев. 1966 йил учун «Индия» ва «Сельская молодежь» журналларига обуна бўлиб, шу вақтгача бирор сонини ҳам ололмаган. Бу тўғрида «Ерик» почта ходимларига ҳам, район алоқа бўлимига ҳам шикоят қилган. Аммо, улар Тожиевнинг шикоятига аниқ бир жавоб беришмаган.

Редакция бу ҳақда область алоқа бўлимига мурожаат қилди.

«Уртоқ Тожиев ҳақли равишда шикоят қилган,— дейилади область алоқа бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ С. Панусянц имзоси билан келган жавоб хатида,— Обуна варақалари текширилиб аниқлангач, «Сельская молодежь» журналининг ўртоқ Тожиев қўлига тегмаган сонлари тезда унга етказиб берилган, лекин «Индия» журналининг биронта ҳам сони алоқа бўлимига келмаганлиги туфайли бу журнал обуначиларга етказиб берилмаган.

Ниҳоят, Тўйтепа алоқа бўлимининг ходими Н. И. Литвиновага газета ва журналларни ўз вақтида сараламагани, почталарни узоқ вақт сақлаб қолганлиги учун қаттиқ виговор эълон қилинди. Бундан буён ана шундай камчиликларга йўл қўймаслик юзасидан тадбирлар белгиланди.

МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Тошкент шаҳар партия комитети Ўзбекистон пойтахтида зилзила оқибатларини тугатиш ва қурилиш ишларининг боришига бағишлаб 19 июлда матбуот конференцияси ўтказди. Матбуот конференциясида газета, радио, информация агентликлари, телевидение ходимлари, пропагандистлар қатнашдилар.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ҳ. А. Асомов зилзиладан зарар кўрган шаҳарликларнинг оилалари уй-жойлар билан қандай таъминланаётганлиги тўғрисида, биринчи сентябрда бошланадиган янги ўқув йилига мактаблар қандай тайёрланаётганлиги ҳақида гапириб берди. Зилзиладан энг кўп зарар кўрган шаҳар марказини реконструкция қилиш плани ҳақидаги, янги микрорайонлар барпо этиш, водопровод ва бошқа коммуникациялар ўтказиш ҳақидаги, шаҳар транспортини ривожлантириш тўғрисидаги ахборот тўпланганларда айниқса зўр қизиқиш туғдирди.

«Главташкентстрой»нинг автомобиль парки қарийб 1 минг 500 машинага кўпайганлиги, экскаваторлар икки баравар ортганлиги, ҳозирги вақтда қурилиш ишларида фойдаланилаётган бошқа машиналар ҳам анча кўпайганлиги айтиб ўтилди.

Матбуот конференциясининг қатнашчилари «Укрстрой» трестининг бошлиғи А. Н. Шепетильниковнинг сўзини зўр қизиқиш билан тингладилар. Ўзбекистон ва Тарас Шевченко кўчалари районида «Украина» квартали қурила бошланганлигини айтди.

Матбуот конференциясида Сергели йўлдош шаҳарнинг қурилиши тўғрисида, тошкентлик оилаларни Ўзбекистоннинг ва иттифоқдош республикаларнинг бошқа шаҳарларига кўчириш қандай бораётганлиги тўғрисида ҳам ахборот берилди.

(ЎзТАГ).

БЕКОБОДГА ХУШ КЕЛИБСИЗ

Областимизнинг барча шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари зилзиладан бошпанасиз қолган пойтахтлик дўстларига ҳамдардлик билдириб, «Бағримизга келинг, қадрли ёр-биродарлар, уйимизнинг тўри, қалбимизнинг кўри сизларники», дейишмоқда. Бундан уч ҳафта муқаддам 15 оилани қучоқ очиб кутиб олган Бекобод шаҳрининг бағри кенг аҳолиси, куни кеча яна 15 оилани ўз бағрига олди. Тошкентликлар ўз касблари бўйича иш билан таъминланди. Жажжи ўғил-қизлари эса кўкаламзор боғчаларда яйраб дам олишмоқда. Бундан тошкентликлар бениҳоя хурсанд.

— Совуқ тушганга қадар, — дейди Бекобод шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. Маматисаев, — яна бир неча оилани уй-жой билан таъминлаш ниятимиз бор. Биз ана шу мақсадда бутун имкониятларни ишга соляпмиз.

С. БАРАТОВ.

Янги ўқув йилига пухта ҳозирлик кўрайлик

ВАЪДАГА ВАФО ҚИЛДИЛАР

Бекобод маориф ходимлари, жамоат ташкилотлари, корхоналар коллективлари шаҳардаги мактабларни 10 июлгача янги ўқув йилига тахт қилиб қўйиш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилган эдилар. Бу мажбурият меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советининг сессиясида қабул қилинган. Улар ваъдага вафо қилишди. 9 июлда шаҳар мактабларида ҳамма нарса янги ўқув йилига тахт эканлиги ҳақида ғалаба рапорти берилди.

Мактабларни ремонт қилиш ишига шаҳарнинг бутун жамоатчилиги яқиндан ёрдам берди. Натижада 8 та мактаб тўла капитал ремонтдан чиқарилди. Бу тарбия ўчоқларидаги парта ва доскалар яхшилаб мойланди. Ўқув инвентарлари тартибга келтирилди. Зарур ўқув-методик қўлланмалар келтирилди. Фан кабинетлари, лабораториялар янги асбоб-ускуналар билан бойиди.

Шаҳардаги 11 та мактаб жорий ремонт қилиниши лозим эди. Улар ҳам белгиланган муддатда сифатли ремонтдан чиқарилди. Бунда мактабларнинг педагогик коллективлари ва юқори синф ўқувчилари ғайрат кўрсатиб ишлаб, ремонтга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Шунингдек, мактаблар ҳузурида очилган соғломлаштириш майдончалари тартибга келтирилиб, уларга кўплаб ўқувчилар жалб этилди. Ҳозир ана шу мактабларда 300 дан ортиқ ўқувчи ёз гаштини сурмоқда.

Бекободлик жамоат ташкилотлари кировликларнинг республикамиздаги барча мактаблар ва шаҳар аҳолисига қарата қилган мурожаатига амалий иш билан жавоб бердилар. Шу Мурожаатда мактаблардан ташқари болалар муассасаларини ҳам ўз вақтида сифатли ремонт қилишга даъват этилган эди. Бекобод жамоат ташкилотлари шаҳардаги болалар боғчалари ва мактабдан ташқари муассасалар ремонти ишига ҳам уюшқоқлик билан киришдилар. Бугунги кунда шаҳар территориясидаги 3 та мактабдан ташқари муассаса ҳамда барча болалар боғча ва яслилари ҳам сифатли ремонтдан чиқарилди.

ТАЙЁР

Қўнғироқ чалинишига ҳали бир неча ҳафта бор. Аммо, Оҳангарон шаҳридаги 3-ўрта мактаб шаҳар мактаблари ичида биринчи бўлиб ремонтни тамомлади. Синф хоналари, спорт зали, лабораториялар оқланиб, эшик, деразалар бўёқдан чиқарилди.

Мактаб ремонтини барвақт тугатишда очиқ кўмир разрези коллективининг ҳиссаси катта бўлди.

Шунингдек, ўқув қуроллари, парталар, стол-стулларнинг жорий ремонтини ўқувчиларнинг ўзлари бажардилар. Ўқувчилардан А. Раззоқов, У Боймирзаев ва бошқалар мактаб ремонтига актив ёрдам бердилар.

Бундан ташқари шаҳардаги 1, 5, 6-ўрта мактаблар ҳам ремонтни тугатиб, янги ўқув йилига ҳамма нарсани тахт қилиб қўйдилар.

Т. СОЛИЕВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

«УЗБЕКИСТОН» НАШРИЕТИ БУЙИЧА

«АРАБ МАМЛАКАТЛАРИ» (Справочниги). Ўзбек тилида, 214 бет, тиражи 10000, баҳоси 77 тийин.

Китобда араб мамлакатларининг табиий шароити, экономикаси, улардаги халқлар, миллий озодлик ҳаракатининг тарихи ҳақида умумий маълумот берилади.

Шунингдек, араб давлатларининг территориал бўлиниши, хўжалик тараққиёти, маориф, соғлиқни сақлаш ишларининг аҳволи, давлат тузилиши, энг муҳим сиёсий партиялари ва ташкилотлари таърифлаб берилади.

«ТОШКЕНТ» БАДИИЙ АДАБИЕТ НАШРИЕТИ БУЙИЧА

Азиз НЕСИН. «Мушт кетди», ўзбек тилида, 198 бет, тиражи 60000, баҳоси 70 тийин.

Машҳур турк сатирик ёзувчиси Азиз Несин қаламига мансуб бўлган ўзбек китобхонларига биринчи бор тақдим этилаётган ушбу тўплам, унинг хилма-хил ҳажвий ҳикоялардан тузилган.

Азиз Несин 1956 ва 1957 йилларда сатирик ёзувчиларнинг Италияда ўтказилган халқаро конкурсида кетма-кет икки марта биринчи мукофот олган.

Бу зўр сатирикнинг ҳикоялари завқ билан ўқилади, ҳажвининг ўткирлиги, тилининг ўйноқилиги билан мафтун этади.

Пиримқул ҚОДИРОВ. «Қаро кўзлар», Роман. Ўзбек тилида, 290 бет, тиражи 60000, баҳоси 61 тийин.

Қора кўзлар деганда, аввало, севимли ёр эсга тушади. Шу билан бирга гўзал диёримизда ҳамма оддий меҳнаткашларни, ҳамма ҳалол одамларни — кўзлари қўнғир ёки кўк бўлса ҳам қора кўзлар деб аташ одатлари бор. Бу романда мана шу ҳар икки қора кўзларни улуғлайди.

НОЗИМ ҲИКМАТ. «Сурур». Роман. Ўзбек тилида, 231 бет, тиражи 15000, баҳоси 57 тийин.

«Сурур» Нозим Ҳикматнинг сўнгги асаридир. Эҳтирос билан ёзилган бу романда Нозим Ҳикмат талантининг энг ўткир томонлари ўз жамлама ифодасини топган.

«ЁШ ГВАРДИЯ» НАШРИЕТИ БУЙИЧА

Абдулла ИСОМИТДИНОВ «Тарсаки» (ҳикоялар, интермедиялар). Ўзбек тилида, 68 бет, тиражи 3000, баҳоси 8 тийин.

«ФАН» НАШРИЕТИ БУЙИЧА

И. Р. МУЛЛАЖОНОВ. «Ўзбекистон аҳолиси 100 йил ичида», Ўзбек тилида, 39 бет, тиражи 3000, баҳоси 8 тийин.

Китобчада Ўзбекистон аҳолисининг юз йил ичида табиий кўпайиши, ёши ва жинси ҳамда маданий савиясида рўй берган ўзгаришлар, туғилишнинг кўпайиши ва ўлимнинг камайиши масаласига оид маълумотлар келтирилган. Брошюра кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

М. АБДУРАҲМОНОВ.

РАССОМ ДАЛАДА

Газетамизда ҳажвий расмлар чиқариб юрадиган рассом Алижон Холиқов куни кеча навбатдаги маҳсулотларидан иккитасини олиб келди. Биз у ишлаган расмларга қараб туриб кулиб юбордик:

— Ия, қанақаси бўлди, бу. Бир далада қовун-тарвуз, помидор, бодринг, маккажўхори, сабзи-пиёз... Ўҳҳў...

Рассом ранжиган бўлди:

— Мен бу расмда ўзимдан ҳеч нима қўшганим йўқ, айнан шундай.

— Бир далага шунча хил экин экилибдими?

— Бўлмаса механизатор бошини қашиб қолармиди?

Рассомни бекорга ранжитган эканмиз. Ҳақиқатан ҳам Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозида бир картага турли хил экин экилаётгани сабабли сабзавотчиликни механизациялаштириш жуда қийин бўлмоқда. Натижада экинларни ўт босиб ётибди, маҳсулот етиштириш талабга тўла жавоб бермайди.

Бунинг устига совхозда звено бўлиб ишлаш принципи бузилаётир. Рассом иккинчи суратда тасвирлаганидек звенолар оила аъзоларидан иборат бўлиб қолган. Ваҳоланки, ҳар бир звенога механизатор бошчилик қилаётган хўжаликларда деҳқончилик кескин ривожланмоқда, одамларнинг моддий манфаатдорлигига алоҳида эътибор берилаётир.

«Партия XXI съезди» совхозининг раҳбарлари ўз шаъниларига қилинган бу танқиддан тўғри хулоса чиқаришлари, сабзавот тайёрлаш соҳасида берилган топшириқларни ўз муддатида, ошириб бажариш учун астойдил курашишлари керак.

— Вой-бўй, бу ерда тракторни қанақа қилиб ишлатаман...

— Ёзинг, булар оила аъзоларимиз, йўғе, звено аъзоларимиз бўлишади.

А. Холиқов чизган расмлар.

ИНСОН ВА ВИЖДОН

КОММУНИЗМ КИШИСИНИ ТАРБИЯЛАЙЛИК

ХОЛЖОН ХОЛА ва унинг умр йўлдоши Худоёр отанинг бошига оғир мусибат тушди. Улар ёлғиз ўғил Бўтанбойнинг Ватан урушида ҳалок бўлганлиги ҳақида қора хат олишди. Жигар бандлари эмасми, шундан кейин руҳан азобланишди. Ниҳоят, орзу-истакларини ёлғиз қизлари Ойимхонга тикдилар.

Ойлар, йиллар ўтди. Ойимхон вояга етди. Педагогика билим юртини тамомлаб, ўз қишлоғига ишга келди. Ота билан она ўзаро маслаҳатлашиб, Ойимхонни Жумабой исмли йигитга ич куёв қилиб узатдилар. Бир фарзандлари иккита бўлди. Жумабой ҳам ўғилликка арзийдиган одобли, соф виждонли йигит эди. У Холжон холани она деди, Худоёр отани ота деди.

Лекин, Холжон хола билан Худоёр отанинг қувончи узоққа бормади. Оила бошига яна мусибат тушди. Кўзи ёриш пайтида Ойимхоннинг чироғи сўнди.

Энди Жумабой кетади, бошқа бировга уйланади, деб ўйлашди чол билан кампир. Йўқ у кетмади, меҳрибон ота-она олдида қолди...

* * *

— Тошкент политехника институти старший ўқитувчиси К. Боймуродов институтга кирувчи студентлардан ҳар бир имтиҳон учун 100 сўмдан 500 сўмгача пора олиш билан шуғулланган. У қисқа давр ичида шу йўл билан анча пул тўплашга эришган.

Ҳурматли газетхон! Мана, сизга турлича мазмунда юз берган бир-бирига тамоман қарама-қарши икки хил кўринишдаги воқеа! Шу сатрларни ўқиган кишида рўй берган воқеаларга, уларнинг хатти-ҳаракатига нисбатан маънавий мамнунлик ёки қаҳр-ғазаб туғилади.

Бу табиий. Шунинг учун ҳам у ўз номи билан инсон. Буюк олим ва мутафаккир Абу Али ибн Сино айтганидек, «Ҳайвонлар ҳунук иш қилса ажабланиш керак эмас, лекин инсоннинг вужуди ақл билан мунаввар бўлатуриб, тубанликка юз тутса, одамгарчилигини йўқотиб, ахлоқ доирасидан четга чиқса, бунга ҳайратланиш даркор».

Ҳақиқатан ҳам шундай. Биз инсон деганда табиат томонидан яратилган шундайгина бир оддий жонли мавжудотни эмас, балки англаш, ўз меҳнати орқали табиатни ўзгартириш, янгиликлар яратиш қобилиятига эга бўлган энг улуғ ва мўътабар зотни кўзда тутамиз. Чунки, инсон ҳар бир ишни пухта ўйлаб, маълум мақсадни кўзлаган ҳолда амалга оширади. Шунинг учун ҳам у теварак-атрофда юз бераётган турли хил ҳодиса ва воқеаларга бефарқ қарай олмайди, аксинча улардан ўзига тегишли хулоса чиқариб, ўзининг ижтимоий фаолиятида фойдаланади, салбий воқеаларга нисбатан унда қаҳр-ғазаб туйғуси қайнайди.

Жумабой энг оғир мусибатга учраган Холжон хола билан Худоёр отага ҳурмат кўрсатиб олижаноб фазилати билан ҳамманинг таҳсинига сазовор бўлди. Аксинча, Боймуродов эса, жирканч хулқ-атвори, очкўз нафси билан кишиларнинг нафратига учради. Чунки у виждонини, инсоний номусини пулга сотди. Ўз қилмишларига яраша ҳам жиноий, ҳам маънавий жазо олди.

Айрим ҳолларда баъзи бир кишиларнинг қилган ҳунук ахлоқий ёки жиноий ишларни бошқа одамлар сезмай қолишлари ҳам мумкин. Бундай ҳолларда ўша киши қилмишларининг кўздан равшан, тилдан ўткир, қулоқдан сезгирроқ бошқа бир шоҳиди бор. Биз уни виждон деб атаймиз.

Хўш, шундай экан, виждоннинг ўзи нима?

Виждон — шахснинг муайян жамият ахлоқ нормалари нуқтаи назаридан ўз хатти-ҳаракати ва қилмишларига берган баҳосидир. Бошқача қилиб айтганда, виждон — кишининг ўз-ўзини контроль қилишидир.

Киши одамлар билан ҳамсуҳбат бўлганида ёки бирорта китоб ўқиганида, кинофильм томоша қилганида, унда иштирок қилувчи қаҳрамонлар ва ҳам-суҳбат бўлган кишиларнинг қилган хатти-ҳаракатини ўз қилмишлари ва хатти-ҳаракати билан таққослаб кўради-да, ўша содир бўлган хатти-ҳаракатларнинг характерига қараб, ўз виждонининг поклигидан мамнун бўлади ёки ўзининг ножўя қилмишлари олдида ҳаддан ташқари уялади, қийналади, виждонан азоб чекади.

Ўз қилмишларининг нотўғрилигини тўла англаган кишиларда виждонан эзилиш унинг учун энг оғир жиноий жавобгарликдан ҳам баттарроқ бўлиши мумкин. Шунинг учун ҳам XIX аср улуғ рус революцион демократи А. И. Герцен айтганидек: «Виждондан ҳам кўра мустабидроқ золим бўлмаса керак». Тўғрироғи, виждон шахснинг жамият, синф, коллектив, оила, ўртоқлари ва бошқа одамлар олдида ахлоқий масъулиятини ҳис қилган ҳолда ўзининг барча хатти-ҳаракатларига, қилмишларига берган баҳосидир.

Аммо, виждоннинг қай тариқа юз бериши, албатта шахс яшаётган ижтимоий муҳитга, унинг илмий-сиёсий ва маданий савиясига, дунёқараши ва ҳаёт мазмунини қандай тушунишига боғлиқдир.

Совет кишилари бир-бирлари билан дўст, ўртоқ ва биродар, улар «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган принцип асосида яшайдилар.

Табиий офат туфайли Тошкент халқи кечираётган оғир дамларда унга бутун совет кишилари ёрдам қўлини чўзди. Қардош республикалардан пойтахтимизга бинокорлар келишди. Фарғона ва Марғилон, Самарқанд ва Бухоро, Андижон ва Чирчиқ каби ўнлаб шаҳар меҳнаткашлари бошпанасиз қолган тошкентликларга янги квартиралар бериб, уларни шодиёна кутиб олмоқдалар.

Зилзила оқибатларини тугатиш йўлида намоён бўлаётган совет халқлари ўртасидаги дўстлик ва биродарликни қалам кучи билан изҳор қилиб бўлмайди. Бу дўстлик нақадар чуқур ва самимийдир. Бу дўстлик пўлатдек мустаҳкам, темирдай метиндир.

Совет кишиларининг бир-бирига бўлган бу хил инсоний фазилатларини ҳар бир қишлоқда, ҳар бир корхона ва ташкилотда топиш мумкин.

Совет кишисининг улуғлиги, юксак ахлоқий фазилати ҳам шундаки, у ўз теварак-атрофида бўлаётган турли хил ҳодисаларга: адолатсизлик ва ўзибўларчиликка, нуқсон ва камчиликларга бефарқ қараб тура олмайди, уларнинг виждони шундай бўлишликка йўл бермайди.

Шундай қилиб, совет кишиларини соф виждонлик, ахлоқий поклик ва тўғриликка ундайдиган асосий нарса—бу, социалистик воқеликдир. Бизнинг жамиятимиздаги соғлом ахлоқий муҳит шахснинг ахлоқий қиёфасини белгилайдиган асосий омиллардан биридир.

Шахснинг ахлоқий жавобгарлиги ўз-ўзидан юзага келмайди, аксинча, у тарбиявий ишлар, энг аввало шахс ишлаётган коллектив аъзоларининг яқиндан ёрдами туфайли қарор топаберади. Коллектив ўз аъзоларининг ҳар бирнси учун маънавий жавоб бериши керак. Чунки, коллективда ишлаётганлар бир-бирларини жуда яхши биладилар. Шунинг учун ҳам у ёки бу хилда содир бўлган воқеанинг олдини олишлари, бошига мушкул иш тушган ўртоғига яқин ёрдам бериб, уни тўғри йўлга бошлаб юборишлари мумкин.

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли завод ишчиси Владимир кўпинча ишга кечикиб, маст ҳолда келар эди. У ишда қобилиятли кўринсада, театрга ҳам, ўқишга ҳам бормас, киногa ҳам тушмас эди. Владимир ишлаётган цех комсомоллари уни шу аҳволда қолдирмаслик, тезда бунинг олдини олиш тадбирларини ўйлаб чиқдилар. Владимир билан юракдан гаплашиш, унга бироз йўл-йўриқ, тартиб-интизом ўргатиш, шу асосда уни тўғри йўлга бошлаб юбориш вазифасини цех комсомол бюросининг аъзоси Тамара Ронжинага топширдилар.

Тамара ҳақиқатан ҳам Владимир билан жуда кўп мартаба гаплашди, яхши ишлаётган ўртоқларидан ўрнак олиб, унинг ҳам шулар сафидан ўрин олишини, заводда ўтказилаётган оммавий ишларда қатнашишни маслаҳат қилди.

Владимир чиндан ҳам бу мулоҳазаларни чуқур ўйлаб, ўзини жуда яхши тутиб юрадиган, ишга кеч қолмайдиган бўлди.

Лекин, бу ҳол узоққа бормади. У яна ишга ичиб келди. Кейин уни комсомол бюросида муҳокама қилдилар ва охирги марта яна бир синаб кўришни лозим топдилар. Бюро аъзолари Владимирга бирор вазифани топшириб, бажарилишига кўз-қулоқ бўлиб туришни шу цехнинг илғор ишчиси Лидия Анисимовага топширдилар. Унинг ўзи эса, қилмишларига иқрор бўлиб, бундан кейин тартиб-интизомли бўлишга ваъда берди.

Цех комсомолларининг ана шундай ёрдам кўрсатишлари натижасида Владимир шу цехнинг Юрий Долгов, Александр Ильяшенко каби илғор ишчилари қаторига етиб олди. У, яқинда шу заводда ишлаётган Наташа исмли қизга уйланиб, ҳозир қувноқ ҳаёт кечирмоқда.

Тўғри ва софдил бўлиш, коммунистчасига ишлаш ва яшашнинг юксак намунасини борган сари кенг қулоч ёяётган коммунистик меҳнат бригадалари амалда кўрсатмоқдалар. Уларнинг шиори шундай:

— Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун; Битта дангаса — бутун бригада учун уят; прогул — ҳаммага доғ; Битта брак — бутун коллектив учун уят; Ўз билимингни ва юксак тажрибангни ҳеч қачон сир сақлама, уни бошқаларга ўргатишга ҳаракат қил; Қўшнинг орқада қолаётганини кўрдингми— унга дарҳол ёрдам қил ва ҳоказо.

Лекин, бизнинг жамиятимизда виждонсиз, муттаҳамларча ҳаёт кечираётган, айрим ҳолларда жиноий ишлар қилаётган унсурлар ҳам йўқ эмас. Бундай кишилар диний сарқитлар таъсири остида тўғри ва ҳаққоний яшашдан бош тортиб, енгил меҳнат излайдилар, ўғирлик, порахўрлик, давлат мулкига хиёнат қилиш, олиб-сотарлик каби совет кишиларига ёт бўлган нотўғри хатти-ҳаракатлар билан шуғулланадилар. Бундай унсурлар ўзларининг жирканч, очкўз нафси йўлида лаганбардорлик, алдамчилик, виждонсизлик каби ярамас ишлар қилишга ҳам тайёрдирлар.

Демак, кишиларни юксак ахлоқий, соф виждоний қилиб тарбиялаш масаласи эскилик сарқитларига қарши кескин кураш олиб бориш процесси билан узвий боғлиқдир.

Шуни қайд қилиб ўтиш кераки, кишиларнинг ахлоқий томондан пок, маънавий софдил ва тўғри бўлиб вояга етиши, аввало, унинг оилада ва мактабда олган тарбияси характерига боғлиқ. Ҳурматли ота-боболаримиз «Нимани эксанг, ўшани оласан», «Болани бошдан, ниҳолни ёшдан асра» деб бежиз айтмаганлар.

Бинобарин, болаларни ёшликдан тўғрилик, ҳаққонийлик, виждонли бўлиш ва умуман одамийликка ўргатиш — ҳар бир ота-она, мактаб ўқитувчисининг муқаддас бурчидир.

И. ЖУМАБОЕВ,
Фалсафа фанлари кандидати.

ЧОРАК ФИНАЛЧИЛАР АНИҚЛАНДИ

Шундай қилиб группалардаги ўйинлар тугади, чорак финалчилар аниқланди. Ҳаммадан ҳам Бразилия терма командасининг «олтин маъбуда» учун курашиш ҳуқуқидан маҳрум бўлганлиги ва Корея Халқ Демократик Республикасининг чорак финалга чиқиши кутилмаган воқеа бўлди. Бундан атиги икки ҳафта олдин чемпионат арафасида ўтакетган футбол ишқибозлари ва мутахассислар бундай воқеа содир бўлишини сира-сира хаёлларига келтирмаган эдилар. Футбол обзорчилари билан бўлган суҳбатларда барча ўйинчилар ва тренерлар, қолаберса ишқибозлар ҳам, Корея Халқ Демократик Республикаси командаси Лондонга «очколар улашгани» келган командадир деган эди. Ана шу «очколар улашувчи» команда ўтган чемпионатда кумуш медалга сазовор бўлган Чили командаси ва энг кучли командалардан ҳисобланган Италия терма командасини орқада қолдириб чорак финалга чиқди

Ўтган куни «Пахтакор»нинг пойтахтнинг «Локомотив» командаси билан бўлган учрашувини кўргани келган «Политотдел» командаси устози Чен Ир Сон билан суҳбатлашиб қолдим. Жаҳон чемпионати ҳақида бироз фикрлашдик. Чен Ир Сон корейс футболчиларининг ғалабасидан беҳад қувонганини, бунда унинг ҳам ҳиссаси борлигини айтди.

— Мен деди политотделчилар устози совет мутахассиси сифатида Корея Халқ Демократик Республикаси терма командасини бир неча йил машқ қилдирганман. Билимимни ва кучимни сарфлаганман. Меҳнатларим зое кетмаганига хурсандман. Ўша шогирдларимдан олтитаси ҳозир Лондонда ўйнаяпти.

Бразилия, Италия, Чили командалари чемпионлик тожи учун курашиш ҳуқуқидан маҳрум бўлди. Шундай қилиб ўтган VII жаҳон чемпионатининг ғолибларига бу йил йўл берк бўлиб қолди. СССР терма командаси аввалги биринчиликларга қараганда бу сафар жуда яхши натижага эришди. Чили билан бўладиган ўйин совет футболчиларидан кўра Корея Халқ Демократик Республикаси футболчиларига аҳамиятли эди. СССР терма командаси ўтган чемпионатдаги қасосини олди, 2 : 1 ҳисобида устун келди.

Кескин ва шиддатли курашлардан кейин чорак финалчилар аниқланди. Англия—Аргентина, ГФР — Уругвай, Португалия — КХДР, СССР —Венгрия учрашувидан кейин ярим финалчилар маълум бўлади. «Олтин маъбуда» учун курашиш ва уни қўлга киритиш учун бундан кейинги матчларда фақат ғалаба керак. Ана шундагина орзуга эришилади.

ЯНА ҒАЛАБА-Ю...

«Пахтакор» навбатдаги матчда «Локомотив» футболчиларини 1 : 0 ҳисобида енгган бўлсада, ишқибозлар бу ўйиндан қониқиш ҳосил қилмадилар. Нега? Чунки командамиз кўтаринки руҳда ўйнамади, жонини койитмади, бир неча қулай имкониятларни бой бериб қўйди. Х. Раҳматуллаев ҳам, Э. Абдураимов ҳам, Г. Красницкий ҳам тўп уришлари мумкин эди. Аммо улар ҳал қилувчи пайтларда хатога йўл қўяр, бир-бирини тушунмас эди.

Ҳимоячиларимиз эса анча яхши ўйнашди. Ҳар галгидек Ю. Пшеничников бу сафар ҳам дарвозани «қулфлаб» қўяолди.

Шу турда бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Черноморец» — ЦСКА—3 : 5, «Динамо» (Киев)—«Торпедо» (Кутаиси).—3 : 1, «Арарат»—«Қайрат»—1 : 3: «Шахтёр» — «Динамо» (Тбилиси)—1 : 0, «Крылья Советов»—СКА (Ростов)— 0 : 1, «Динамо» (Москва)— «Динамо» (Минск) 0 : 0.

Командаларнинг турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

Командалар	У.	Т.	О.
«Динамо» К.	16	36— 5	27
«Пахтакор»	17	19—11	24
ЦСКА	17	36—24	22
«Спартак»	16	23—12	22
СКА Р.	17	28—27	21
«Торпедо» М.	17	28—19	20
«Динамо» М.	17	24—18	18
«Қайрат»	17	19—20	18
«Нефтяник»	16	22—13	17
«Динамо» Тб.	17	17—15	17
Зенит»	17	23—27	17
«Шахтёр» Д.	17	16—21	15
«Динамо» Мн.	17	15—21	15
«Торпедо» Кт.	18	24—32	15
«Черноморец»	17	18—22	14
«Арарат»	16	15—25	14
«Крылья Советов»	17	12—28	10
«Локомотив»	17	13—29	7
СКА О.	17	9—28	7

Эслатма: Москванинг «Спартак» билан Бокунинг «Нефтяник» командалари ўртасидаги нечаги ўйин натижаси турнир жадвалида ҳисобга олинмади.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

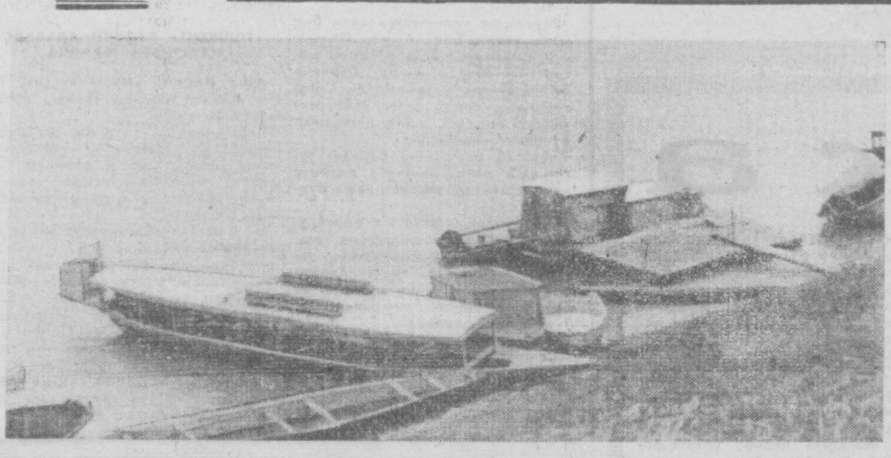

Оништа шаҳридаги Нигер дарёсида. Б. Копейко фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ВЬЕТНАМ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон меҳнаткашлари Америка агрессиясига қарши курашаётган қаҳрамон Вьетнам халқи билан бирдамлик кунини бутун тинчликсевар инсоният билан биргаликда нишонлашга тайёрланмоқдалар. Ҳиндистоннинг ҳамма қисмида намойиш ва митинглар ўтказилади. Ҳиндистон пойтахтида Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик комитети тузилди. Комитет Деҳлининг барча гражданларига қарата мурожаат чиқарди ва бу мурожаатда АҚШнинг Вьетнамда олиб бораётган ваҳшиёна урушига қарши оммавий норозилик намойишларида қатнашишга чақирди.

Шу кунларда мамлакатнинг турли шаҳарларида ўтказилаётган митинг ва намойишлар тўғрисида хабар келиб турибди. Бу митинг ва намойишларнинг қатнашчилари Америка Вьетнам Демократик республикасини бомбардимон қилишни тўхтатсин, Америка қўшинлари Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилсин, Женева битимлари тўла амалга оширилсин, деб талаб қилмоқдалар.

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикасида АҚШнинг Вьетнамдаги жиноий агрессиясига қарши норозилик ҳаракати кучайиб бормоқда. Шверин гражданларидан ўн минг киши митингга тўпланиб, резолюция қабул қилди. Улар бу резолюцияда курашаётган Вьетнам халқи билан қардошларча бирдам эканликларини изҳор қиладилар ва Вьетнам халқини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлажагини айтадилар. Вьетнам халқи билан бирдамлик митинглари Потсдамда, Одер бўйидаги Франкфуртда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида ҳам бўлиб ўтди.

КАРАЧИ. Покистон Миллий Халқ Партиясининг Раис ва айни вақтда деҳқонлар уюшмаси («кришак самити») нинг раҳбари Маулана Бхасани АҚШнинг Покистондаги элчисига телеграмма юбориб, Вьетнамдаги урушни тўхтатишни талаб қилди.

«Доон» газетасининг мухбири Даккадан қуйидагиларни хабар қилди: деҳқонлар уюшмасининг йиғилишида раислик қилган М. Бхасани Қўшма Штатларнинг Вьетнамдаги урушни кучайтиришини кескин қоралади. Деҳқонлар уюшмаси Қўшма Штатларни Вьетнамдаги агрессияни тўхтатишга ва ўзининг қуролли кучларини бу мамлакатдан олиб чиқиб кетишга даъват этди.

БРАЗЗАВИЛЬ. Конго студентлари ва ўқувчилари умумий союзининг иккинчи съезди қабул қилган резолюцияда бундай дейилади: Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик Фронтини жаҳон халқлари озодлик кучи деб биладилар. Ана шу озодлик кучлари Америка империализмидан иборат агрессия ва жабр-зулм кучларига қарши қаҳрамонона курашда муқаррар ғалабага эришадилар.

ТЕҲРОН. Теҳрон жамоатчилигининг Вьетнамдаги воқеаларга муносабатини аниқлаш учун Эроннинг атоқли журналисти Теҳронда саволнома тарқатган эди. «Пейгаме эмруз» газетаси шу саволга берилган жавоб натижаларини эълон қилди. Эрон пойтахтидаги хилма-хил доираларнинг вакиллари бўлган 100 кишидан 90 таси «Сиз Вьетнамдаги урушга қандай қарайсиз?» — деган саволга шундай жавоб қайтарди: «Мен Американинг Вьетнам ишларига аралашувини қоралайман» «Вьетнамда қай тариқа тинчлик ўрнатиш мумкин?»— деган саволга жавоб қайтарганларнинг 70 проценти Америка қуролли кучларини Вьетнамдан тамомила олиб чиқиб кетиш кераклигини, 15 проценти Женева битимларини тамомила ҳурмат қилиш кераклигини айтишди.

ЖАЗОИР. Женева битимлари имзоланган куннинг йиллиги муносабати билан Жазоир тинчлик тарафдорлари эълон қилган баёнотда бундай дейилади: Женева битимлари Вьетнамдаги урушни тинч йўл билан бартараф қилиш учун асос бўлиб қолади. Вьетнам халқи ва Вьетнам Демократик Республикасининг ҳукумати деб таъкидланади баёнотда, — Женева битимларини ҳурмат қилиб, пухта бажариб келган бўлсалар, АҚШ бу битимларни доим бузиб келди. (ТАСС).

АМЕРИКАНИНГ 1.222 САМОЛЁТИ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ. (ТАСС). Дастлабки маълумотларга кўра, Америка авиациясининг Шимолий Вьетнамга қароқчиларча ҳужум қилган пайтда Вьетнам Халқ Армиясининг осмон ҳужумидан мудофаа қисмлари бугун душманнинг 10 та самолётини уриб туширдилар. Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, бу самолётларнинг олтитаси Ханой ва Хайфон атрофида уриб туширилган. Америка учувчиларидан бир неча киши асир қилиб олинди.

Шу тариқа Шимолий Вьетнам тепасида Американинг 1222 та самолёти уриб туширилди.

ТИНЧ ОКЕАНДАГИ ПОРТЛАТИШ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франс пресс агентлигининг мухбири Папиэтедан (Таити ороли) хабар беради:

Франция Тинч океанининг ядро марказидаги полигонда ўзининг иккинчи ядро синовини ўтказди. Бу синов вақтида парчаланадиган плутонийдан қилинган бомба портлатилди. Самолётдан ташланган бу бомба атмосферанинг пастки қатламларида портлади. Франция атом бомбасининг биринчи синовини 2 июлда Тинч океан районида ўтказган эди.

Франциянинг ядро синовлари программасида келгуси ойда яна иккита портлатиш ўтказиш ҳамда шу йилнинг сентябрида иккита «ўрталик» атом бомбани синаб кўриш кўзда тутилади. Президент Де Голль сентябрда ўтказиладиган синовлар вақтида Тинч океандаги ядро марказига бормоқчи.

ЭФИОПИЯ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

АДДИС-АБЕБА. (ТАСС). Эфиопия ташқи ишлар министрлигининг кеча эълон қилган баёнотида Гаагадаги халқаро суднинг Ғарби-Жанубий Африка масаласига доир чиқарган қарори Эфиопияда «жуда ҳаяжонга» сабаб бўлди, дейилади.

«Ҳеч шубҳасиз бу ёвуз қарор, дейилади ташқи ишлар министрлигининг баёнотида, суднинг инсон ҳуқуқларига ва айниқса Африка Халқининг ҳуқуқларига нисбатан шу дамгача қабул қилган қарорлари орасида энг шармандали қарор бўлди, деб ҳисобланиши турган гап».

Баёнотда айтилишича, Эфиопия ҳукумати халқаро суд қарорининг тўлиқ тексти олинганидан кейин уни тағин ҳам муфассалроқ шарҳлаш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

ПОКИСТОННИНГ ЯНГИ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Покистон ҳукумати Шарифуддин Пирзодни ташқи ишлар министри қилиб тайинлаганлигини бугун эълон қилди, у шу лавозимда ишлаб келган Али Бхутто ўрнига ўтди, деб хабар беради ЮПИ агентлиги.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

22 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.30 — **Математика** (Функцияларни текшириш. Темага доир масалалар), 12.40 — **Физика** (Фотометрия асослари. Кўзгулар)

Рус тилида: 13.50 — **Физика** (Электромагнитизм).

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20— **Улмас қаҳрамонлик** (болалар учун), 18.50 — **Реклама ва эълонлар**, 18.55 — **Экран янгиликлари.**

20.30 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 —**Э. Воҳидов. Палаткада ёзилган поэма** (телекомпозиция). 21.55 — **Энди сизни нима деб аташ керак** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.00 — **Концерт** (болалар учун), 19.35 — **Тошкент янгиликлари**, 19.45 — **Оқ фронт** (телефильм), 19.55— **Хореография ҳақида.**

Рус тилида: 20.35 — **Урмонниннг тикланиши** (илмий-оммабоп фильм), 20.55 — **Тошкент янгиликлари**, 21.05 — **Жазирама июль** (бадиий фильм).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/VII да **Ота ўғли**, 23/VII да **Кимга тўй, кимга аза.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қайрағоч остидаги севги — САНЪАТ САРОЙИ, НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, кеч 6 ва 8 да), «МОСКВА» (кеч 9 яримда).

Учиш кунлари — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Пароль — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Том тоғанинг кулбаси — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9-15 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-45 минут ва 10 яримда)

Алданган ва хўрланган — НАВОИЙ номли.

Садоқат — «УДАРНИК».

Минин ва Пожарский — КАФАНОВ номли.

Палата — Пушкин номли.

Қайрағоч остидаги севги — «ФЕСТИВАЛЬ».

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА

23 июль кундуз соат 5 да **«Политотдел»** (Тошкент области)— **«Луч»** (Владивосток) **командалари ўртасида**

Совет Иттифоқи биринчилиги учун

ФУТБОЛ

Навоий номли театр, Революция скверн ва Қуйлиқдан стадионга махсус автобуслар қатнайди.

ГРАЖДАНЛАР!

Одамларнинг электр токидан зарарланишига йўл қўймаслик учун

ҚУЙИДАГИ АСОСИЙ ҚОИДАЛАРГА РИОЯ ҚИЛИШ ЛОЗИМ:

Рухсат бўлмасдан туриб, электр симлари ёнида дарахт кесиш, юқорига бирор нарса ташлаш, олов ёқиш, ахлат тўкиш, ёғоч тахлаш, экскаватор, кўтарма кран ва бошқа механизмлар билан бирор иш бажариш мумкин эмас.

Ер остидаги кабель ёнида ер қазиш, трансформатор эшикларини очиш ва улар ичига кириш ярамайди.

Электр линиялари остида болалар варрак учирмасин, чунки уларнинг электр токидан зарарланишига сабаб бўлиши мумкин.

Айниқса, қаттиқ шамол вақтида узилган электр тармоғи симларидан эҳтиёт бўлиш лозим. Узилган сим ёнига 4-5 метрда яқин келиш мумкин эмас.

Электр симларининг узилишини кўрган ҳар бир граждан дарҳол қуйидаги тузатиш бюроларига маълум қилиши лозим:

Октябрь районида — телефон 4-32-72, 4-09-40.

Фрунзе районида — телефон 5-15-09, 5-02-05.

Куйбишев районида — телефон В-3-26-94, В-3-49-44.

Киров районида — телефон В-3-26-94, В-3-49-44.

Ленин районида — телефон 5-26-67, 5-15-09.

Чилонзор районида — телефон 7-21-71, 4-32-72.

Иш қоидаларига риоя қилинг, электр линияларини бузишга йўл қўйманг, одамлар билан юз бериши эҳтимол бўлган бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олинг!

ТашРЭС.

ЛЕНИН РАЙОН ОШХОНАЛАР ТРЕСТИГА

ошпаз ихтисосига ўргатиш учун

шогирдлар, буфетчилар, лотокчилар, ошхона ишчилари

КЕРАК

Тошкент шаҳар, 1-Кафанов тупик, 5-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин.

«Таштекстильшвейторг» коллективи 8-магазин директори

Карим

АБДУЛЛАЕВНИНГ

бевақт вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В35212, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232. Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Партия турмуши — В35811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — В33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050 Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048. Эълонлар бўлими — В38142. Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р- 06597. ИНДЕКС 64969. Г. 1163.